T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

JOHANN SEBASTIAN BACH'IN KLAVSEN İÇİN BESTELEDİĞİ İNGİLİZ SÜİTLERİN MÜZİKAL AÇIDAN İNCELENMESİ

GÜL BEGÜM SARISÖZEN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ IŞIL DAĞLAR

EDİRNE - 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MÜZİK ANASANAT DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gül Begüm SARISÖZEN tarafından hazırlanan **'' JOHANN SEBASTIAN BACH'IN KLAVSEN İÇİN BESTELEDİĞİ İNGİLİZ SÜİTLERİN MÜZİKAL AÇIDAN İNCELENMESİ ''** Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 19-6 maddeleri uyarınca 07.10.2019 günü saat 11:00'de yapılmış olup, yüksek lisans tezinin .....kabul edilmesine.....**OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	**KANAAT**	**İMZA**
Dr. Öğr. Üyesi Işıl DAĞLAR	Kabul	
Dr. Öğr. Üyesi Gülnara TARKUM	kabul	
Dr. Öğr. Üyesi Bülent HALVAŞİ	Kabul	

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

06 / 12 / 2019

Gül Begüm SARISÖZEN

Tezin Adı: Johann Sebastian Bach'ın Klavsen İçin Bestelediği İngiliz Süitlerin Müzikal Açıdan İncelenmesi

Tezi Hazırlayan: Gül Begüm SARISÖZEN

ÖZET

Bu çalışma, 1685 – 1750 yılları arasında yaşamış olan Alman besteci Johann Sebastian Bach'ın klavsen için yazdığı, günümüz piyano repertuarında oldukça önemli bir yeri olan altı İngiliz Süitin tarihinin ve müzikal özelliklerinin incelenmesinden oluşmuştur.

Bir besteci olarak Bach'ın yaşam öyküsü, Barok dönemin klasik batı müziği üzerindeki etkileri ve Barok Dönem Süit formuyla ilgili bilgiler de ayrıca verilmiştir.

Türkçe ve yabancı kaynaklardan yararlanılarak hazırlanan bu çalışma, günümüz icracılarına katkı sağlamaya yönelik yapılmış olup, bu süitleri yorumlarken faydalanabilecekleri bir kaynak olması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Bach, İngiliz süitler, klavsen, piyano, barok dönem.

Name of Thesis: Research On The English Suites Composed For Clavicord By Johann Sebastian Bach

Written by: Gül Begüm SARISÖZEN

ABSTRACT

This study includes the history and the musical features of the six English Suites that have a significant importance in piano repertory today, which were composed for harpsichord by the German composer who lived between the years 1686 and 1750.

Bach's life story as a composeri the effects of The Baroque Period on classical music and information regarding the suite form in The Baroque Period are also included.

This study which had the backing of both Turkish and foreign resources aims to help performers of today to benefit form this study while playing these suites.

Key words: Bach, English Suites, clavichord, piano, Baroque Period.

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında yol gösteren, bilgi ve desteğini esirgemeyen sevgili danışmanım Piyano Sanat Dalı Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Işıl DAĞLAR'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca sevgi ve destekleriyle her zaman yanımda olan aileme, tezin hazırlanma aşamasında yardım ve desteklerini aldığım değerli öğrencilerim İrem Nur SOYCAN ve Mehmet Fatih TURAN'a ayrıca minnetlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **I**
ABSTRACT ..... **II**
TEŞEKKÜR ..... **III**
İÇİNDEKİLER ..... **IV**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **VI**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **X**

BÖLÜM I **1**
GİRİŞ **1**
1.1. Problem 2
1.2. Amaç 2
1.3. Önem 2
1.4. Sınırlılıklar 2
1.5. Tanımlar 3

BÖLÜM II **6**
YÖNTEM **6**
2.1. Araştırma Modeli 6
2.2. Evren ve Örneklem 6
2.3. Verilerin Toplanması 6
2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması 6

BÖLÜM III **7**
BULGULAR ve YORUM **7**
3.1. Johann Sebastian Bach'ın Yaşamı 7
3.2. Klavsen'den Piyano'ya 12
3.3. Barok Dönem'de Müzik 13
3.4. Barok Dönem'de Süit 14
3.4.1. Allemande 14

3.4.2. Courante 15
3.4.3. Sarabande 15
3.4.4. Menüet 16
3.4.5. Gavotte 17
3.4.6. Passepied 813 18
3.4.7. Bourrée 814 18
3.4.8. Gigue 19
3.4.9. Chaconne 19
3.4.10. Passacaglia 20
3.4.11. Loure 20
3.4.12. Musette 21
3.4.13 Canarie 21
3.4.14 Rigaudon 22
3.4.15 Forlane 22
3.4.16 Double 23
3.4.17 Polonaise 23
3.4.18 Badinerie 24
3.5. Johann Sebastian Bach'ın Klavsen İçin Bestelediği İngiliz Süitlerin Müzikal Açıdan İncelenmesi 25
3.5.1. İngiliz Süit No.1 BWV 806 La Majör 30
3.5.2. İngiliz Süit No. 2 BWV 807 La Minör 34
3.5.3 İngiliz Süit No.3 BWV 808 Sol Minör 41
3.5.4. İngiliz Süiti No.4 BWV 809 Fa Majör 47
3.5.5. İngiliz Süiti No.5 BWV 810 Mi Minör 53
3.5.6. İngiliz Süiti No.6 BWV 811 Re Minör 58

BÖLÜM IV 64
SONUÇ 64
KAYNAKÇA 65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Allemande 1-5 Ölçüler 14
Şekil 2: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Courante 1-7 Ölçüler 15
Şekil 3: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Sarabande 1-12 Ölçüler 16
Şekil 4: J.S.Bach Orkestra Süiti No.2 Sarabande 1-16 Ölçüler 16
Şekil 5: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Menuet I 1-13 Ölçüler 17
Şekil 6: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Gavotte I 1-13 Ölçüler 17
Şekil 7: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Passepied I 1-17 Ölçüler 18
Şekil 8: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Bourrée I 1-14 Ölçüler 18
Şekil 9: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Gigue 1-7 Ölçüler 19
Şekil 10: J.S.Bach Keman İçin Partita No.2 Chaconne 1-10 Ölçüler 19
Şekil 11: J.S.Bach Org İçin Do Minör Passacaglia 1-10 Ölçüler 20
Şekil 12: J.S.Bach Fransız Süiti No.5 Loure 1-6 Ölçüler 20
Şekil 13: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Musette 1-2 Ölçüler 21
Şekil 14: F.Couperin Klavsen İçin 4 Piyes No.2 Canarie 1-15 Ölçüler 21
Şekil 15: Jean Baptiste Lully Mademoiselle de La Pierre'nin Klavsen Parçaları Rigaudon 1-7 Ölçüler 22
Şekil 16: J.S.Bach Orkestra Süiti No.1 Forlane 1-4 Ölçüler 22
Şekil 17: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Double I 1-7 Ölçüler 23
Şekil 18: J.S.Bach Fransız Süiti No.6 Polonaise 1-9 Ölçüler 23
Şekil 19: J.S.Bach Orkestra Süiti No.2 Badinerie 1-13 Ölçüler 24
Şekil 20: İngiliz Süitler İçerik 1 28
Şekil 21: İngiliz Süitler İçerik 2 29
Şekil 22: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Prelüd 1-6 Öçüler 30
Şekil 23: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Allemande 1-2 Ölçüler 31
Şekil 24: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Courante I 1-3 Ölçüler 32
Şekil 25: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Prelüd 3-4 Ölçüler 32
Şekil 26: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Sarabande 28-31 Ölçüler 32
Şekil 27: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Bourreé I 1-18 Ölçüler 33
Şekil 28: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Gigue 1-3 Ölçüler 34

Şekil 29: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Prelüd 1-9 ölçüler 35
Şekil 30: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Prelüd 55-56 Ölçüler 36
Şekil 31: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Prelüd 110-112 Ölçüler 36
Şekil 32: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Allemande 1-8 Ölçüler 37
Şekil 33: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Courante 1-13 Ölçüler 38
Şekil 34: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Sarabande 1-28 Ölçüler 39
Şekil 35: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Bourreé I 50-57 Ölçüler..... 40
Şekil 36: J.S.Bach Lute Süiti BWV 996 Bourreé 1-8 Ölçüler..... 40
Şekil 37: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Gigue 1-12 Ölçüler 41
Şekil 38: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Prelüd 1-12 ölçüler 42
Şekil 39: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Prelüd 33-34 Ölçüler 42
Şekil 40: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Prelüd 35-46 Ölçüler 42
Şekil 41: J.S.Bach İngiliz Süiti Allemande 1-2- Ölçüler..... 43
Şekil 42: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Courante 1-16 Ölçüler 44
Şekil 43: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Sarabande 1-5 Ölçüler 45
Şekil 44: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Les Agrements De La Meme Sarabande 1-4 Ölçüler..... 45
Şekil 45: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Gavotte I 46
Şekil 46: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Gavotte II 1-8 Ölçüler 46
Şekil 47: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Gigue 1-6 Ölçüler..... 47
Şekil 48: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Prelüd 1-3 Ölçüler 48
Şekil 49: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Prelüd 51. Ölçü..... 48
Şekil 50: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Prelüd 52-54 Ölçüler 48
Şekil 51: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Allemande 10-12 Ölçüler 49
Şekil 52: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Courante 1-8 Ölçüler..... 50
Şekil 53: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Sarabande 1-10 ölçüler..... 51
Şekil 54: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Meüet I 1-5 Ölçüler 51
Şekil 55: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Gigue 1-6 Ölçüler..... 52
Şekil 56: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Gigue 25-32 Ölçüler..... 52
Şekil 57: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Prelüd 1-11 Ölçüler 53
Şekil 58: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Prelüd 117-118 Ölçüler 54
Şekil 59: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Allemande 1-2 Ölçüler 54

Şekil 60: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Allemande 13-18 Ölçüler 55
Şekil 61: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Courante 1-5 Ölçüler 56
Şekil 62: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Sarabande 19-24 Ölçüler 56
Şekil 63: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Passepied I 1-16 Ölçüler..... 57
Şekil 64: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Passepied II 1-9 Ölçüler 57
Şekil 65: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Gigue 1-5 Ölçüler..... 58
Şekil 66: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Prelüd 1-6 Ölçüler 59
Şekil 67: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Prelüd 37-40 Ölçüler 59
Şekil 68: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Allemande 1-4 Ölçüler 60
Şekil 69: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Courante 10-16 Ölçüler 61
Şekil 70: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Gavotte I 1-4 Ölçüler..... 61
Şekil 71: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Gavotte II 1-3 Ölçüler..... 62
Şekil 72: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Gigue 1-6- Ölçüler..... 63

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Süitler ve Bölümleri..... 27

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tarihin en eski çağlarından günümüze kadar insanoğlu; müziği hem duygularını ifade edebilmek için hem de bir iletişim aracı olarak kullanmıştır. İlk çağlardan beri insanoğlu kendini hep geliştirmiş, hayatının hep içinde olan müzikte bu gelişimin içinde birçok aşamadan geçmiş ve günümüzde de bu gelişimi sürdürmeye devam etmiştir.

Çok sesli klasik batı müziği dönemleri içinde belki de en önemlisi barok dönem olmuştur. İtalya'da operanın doğuşuyla başlamış, Johann Sebastian Bach'ın ölümüyle sona ermiş, 1600 ile 1750 yılları arasını kapsayan bu dönem, kendinden sonra gelen tüm dönemlere ışık tutma özelliği taşımış ve günümüze kadar uzanan kalıcı değişikliklerle müziğin evrime büyük ölçüde katkıda bulunmuştur.

Çok sesli batı müziği tarihinin ve özellikle barok dönemin en önemli ismi hiç şüphesiz Johann Sebastian Bach'tır. Klasik müziğin bugünkü şeklini almasında büyük payı olan besteci Barok döneme ait tüm müzik formlarında eserler yazmıştır. Ancak çok seslilik örneklerinin büyük bir kısmını klavsen için yazdığı eserlerde göstermiştir.

Dönemin en önemli çalgılarından biri olan klavsen için yazdığı İngiliz Süitler'in piyano repertuarında oldukça önemli bir yeri vardır. 1717- 1723 yılları arasında bestelenen bu süitler, piyano tekniğinin gelişmesine oldukça katkı sağlamıştır.

Bu araştırma Bach'ın İngiliz süitlerini incelemek, bestecinin müziğini daha iyi anlamak ve bu süitlerle ilgili yok denecek kadar az olan Türkçe kaynaklara bir yenisini eklemek amacıyla yapılmıştır. Dolayısıyla ilk olarak Bach'ın yaşamı ve müzikal yönü, daha sonra barok dönem müzik yapısı ve genel yapısıyla süit formu, son olarak ise İngiliz süitlerin detaylı incelemesi yapılarak icracılara katkıda bulunmak ve faydalı bir araştırma ürünü ortaya koymak amaçlanmıştır.

1.1.Problem

Söz konusu süitlerin oluşumunda rol oynayan motifler, bu motiflerin her bir bölüm üzerindeki dağılımı, incelenen süitlerin hangi ana ve alt biçimsel öğelerden oluştuğu, bu öğelerin karakteristik karşılıkları, gerek teknik gerek müzikal bakımdan önemi, bestecinin eserde nasıl bir müzikal yapı kullandığı ve eseri icra ederken dikkat edilmesi gereken etkenler bu tezin problemini oluşturmuştur.

1.2.Amaç

Bu çalışmada, Johann Sebastian Bach'ın klavsen için bestelediği İngiliz Süitleri, Barok dönemde müzik ve Barok dönemde süit formu ele alınarak, piyano öğrencilerinin bu süitleri daha iyi tanıması ve eserleri icra edecek kişilerin çalışmalarına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

1.3. Önem

Barok müzik döneminin en önemli bestecilerinden biri olan J. S. Bach'ın Bestelediği İngiliz Süitlerin, müzikal ve tarihsel açıdan incelenerek, hem müzik tarihindeki yerinin anlaşılması hem de bu eserleri icra edecek genç yorumculara katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmüştür.

1.4 Sınırlılıklar

Bu çalışma, J.S. Bach'ın klavsen için yazdığı altı İngiliz Süiti'nin incelenmesiyle sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

Allemande: Alman dansı. Dört zamalı, orta hızda, yumuşak bir Rönesans ve barok dönem dansı. Saraylarda dans müziği olarak seslendirilmiş, giderek bir çalgı müziği parçası özelliği kazanmıştır: Süit formunun ilk ve temel bölümü olan bu Alman kökenli dansın ritmik özelliği, zayıf vuruşla başlamasıdır." (Say, 2010, s. 51)

Anglaise: "İngilizlerin geleneksel bir halk dansı çeşidine Fransa'da verilen ad. 17'nci yüzyıl Fransa'sında üç dörtlük ölçüde, canlı bir saray dansı özelliği kazanmış, 18'inci yüzyılda ise barok müziğin başlıca formlarından biri olan "süit"lerin içinde bölüm olarak yer almıştır." (Say, 2010, s. 71)

Basso continio: Sürekli bas. Klavsen veya orgla çok sesli bir müziğe eşlik edilmesini kolaylaştırmak amacıyla geliştirilmiş kural.

Basso Ostinato: Bir bestenin bas partisinde belli bir kurala göre sürekli tekrarlanan melodik kalıp.

Bourree: "Günümüzde Fransa'nın Auvergne yöresinde yaşamakta olan eski bir Fransız halk dansı. 16'ncı yüzyılda Fransa'da bir saray dansına dönüşen bourree'nin müziği hızlı tempoda, dört zamanlı ve homofonik özelliktedir." (Say, 2010, s. 245)

Cantabile: Şarkı söyler gibi.

Courante: "16'ncı ve 17'nci yüzyılların yaygın bir saray dansı. Hızlı tempolu, üç zamanlı ölçüdedir. Terim olarak Fransızca courir: "koşmak" sözcüğünden kaynaklanan bu dans, 1515 yılı dolayında Paris'te ortaya çıkmıştır." (Say, 2010, s. 349)

Da Capo: ''En baştan'' anlamına gelen İtalyan müzik terimdir. Kendinden bir önceki bölümü tekrarlamak için kullanılır ve DC şeklinde kısaltılır.

Dominant: Bir dizinin beşinci derecesi.

Füg: İki veya daha fazla ses için kontrpuan tekniği ile bestelenmiş barok dönem müzik biçimidir. Bir temanın belli kurallarla tekrarlanması ve eser boyunca gelişerek devam etmesi füg biçiminin en önemli özelliğidir.

Gavotte: "Fransa'nın Provans bölgesinden kaynaklanan bir halk dansı. Terim, bu bölgede "Provans Alpleri'nde yaşayanlar" anlamına gelen "gavotto" şeklinde kullanılır. İki ikilik ölçüde olan ve bir çift tarafından uygulanan gavotte dansı, günümüzde Bask bölgesi dolaylarında ve Fransa'nın Bretonya yöresinde yaşamaktadır." (Say, 2010, s. 635)

Gigue: "Eski bir İrlanda ve İskoç dansı olan gigue, 1635'de Fransa'da bir saray dansına dönüşmüş, kısa sürede süit formunun içinde bir bölüm olarak yer almıştır.

Hızlı tempoda, çoğunlukla altı sekizlik ya da on iki sekizlik ölçüde olan gigue, taklitlerden oluşan iki bölümlü polifonik bir saray dansı müziğidir.” (Say, 2010, s. 659- 660)

Harpsikord: Klavsen. Piyanonun atası olarak bilinen fakat mekanizma, ses rengi ve çalma tekniği yönünden piyanodan farklı olan çalgı.

Improvisation: Doğaçlama.

Kadans: Bir müzik eserinde cümlenin, periyodun ya da bölümün sonunda yer alan, melodik ve armonik yapılandırma. Bir cümlenin, periyodun ya da bölümün sonunu gösteren karakteristik armonik yapılanma.

Kantat: Çalgı eşlikli, birden çok bölümden oluşan solo veya koro için yazılmış sözlü beste.

Kompozitör: Besteci. Beste yapan kişi.

Konçerto: Solo çalgı ve orkestra için yazılmış, sanatçının virtüözitesini ve teknik becerilerini gösteren büyük formlu müzik biçimi.

Kontrpuan: Birden fazla sesi birleştirme tekniği.

Koral müzik: Koro için yazılmış kilise müziği.

Lavta: Mızrapla çalınan, Arap udundan üretilmiş bir çalgı. Uddan en önemli farkı perdelerinin olmasıdır.

Legato: Notaların birbirine bağlı olarak çalınması veya seslendirilmesi.

Loure: “Geç barok dönemin çalgı müziğinde kullanılan Fransız kökenli, ağır tempolu, gösterişli bir dans müziği.” (Say, 2010, s. 385).

Magnificat: Meryem Ana ilahisi.

Menuet: ‘’Küçük”; “küçük adımlarla sürdürülen dans” anlamında. Bir çift tarafından uygulanan, orta hızda, üç zamanlı Fransız saray dansı. Fransa’nın “Poitou” bölgesinde ortaçağdan beri yaşayan bir halk dansından kaynaklandığı sanılmaktadır.” (Say, 2010, s. 458).

Missa: Birden çok bölümden oluşan Katolik kilisesi tören müziği.

Modülasyon: Eser içerisinde var olan tondan, bir süreliğine başka bir tona geçiş yapmak.

Motet: Bir veya birden fazla ses için bestelenmiş, dini ya da din dışı, genellikle çalgı eşlikli olan yapıt.

Non-legato: Legato olmayan.

Partita: 17. yy'da art arda çalınan danslardan oluşan çalgı müziği biçimi.

Pedal: ''Füg formunda, üst partiler yürüyüşünü sürdürürken alt partide uzatılan bası sesi. Terim, "Pedal sesi" anlamında kullanılır ve genellikle eserin sonlarında uygulanır." (Say, 2010, s. 28)

Passepied: Üç zamanlı, oldukça canlı tempoda bir Fransız dansı.

Prelüd: Giriş müziği. Bir çalgı için yazılmıştır ve genellikle belirli bir formu yoktur.

Röpriz: Tekrar işareti.

Sarabande: Üç zamanlı, ağır tempolu bir İspanyol dansı.

Süit: Belli dansların art arda sıralanmasıyla oluşan çalgı müziği biçimi.

Sonat: Bir veya iki çalgı için bestelenmiş, üç ya da dört bölümden oluşan müzik formu.

Stretto: "Füg formunda konu (melodik tema) henüz tamamlanmadan "yanıt"ın da girmesi. Böylece konu ile yanıt üst üste gelmeye başlar ve çok partili bir füg eserinde bütün sesler (partiler) *stretto* içinde kullanılmış olur." (Say, 2010, s. 379)

Tonik: Bir dizinin, birinci derecesi.

Trio: Üç kişiden oluşan müzik topluluğuna verilen isim. "Barok dönemde, özellikle 17. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak bestelenen bir saray dansı türü." (Say, 2005, s. 529).

Uvertür: Opera ve bale yapıtlarında orkestra tarafından perde açılmadan önce çalınan giriş müziği.

Virtüöz: İcra ettiği sanatta olağanüstü yeteneklere sahip kimse. Usta sanatçı.

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma modeli temel alınarak durum tespitine yönelik betimleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel veriler elde edilirken doküman analizi ve tarama yönteminden yararlanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini J. S. Bach'ın müziği, örneklemini ise klavsen için yazdığı İngiliz Süitleri oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, alan taraması yöntemi uygulanmıştır. Konuyla ilgili olarak elektronik veri tabanı taraması yapılmış olup, ulaşılabilen yerli ve yabancı kaynaklar, makaleler, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenerek veriler toplanmıştır.

2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmanın sonucunda elde edilen verilerle, altı İngiliz Süiti, Bach müziği ve Barok süit formu stili içerisinde yorumlanmaya çalışılmıştır. Eserlerin müzikal özelliklerinin ve tarihsel geçmişi baz alınarak piyanoda bilinçli bir şekilde icra edilebilmesine yönelik çözümlemeler yapılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR ve YORUM

3.1. Johann Sebastian Bach'ın Yaşamı

Johann Ambrosius ve Maria Elisabeth Bach'ın dördüncü çocukları olarak dünyaya gelen Johann Sebastian Bach, 21 Mart 1685 tarihinde Eisenach, Almanya'da dünyaya geldi. Neredeyse her bir bireyin müzisyen olarak yetiştiği köklü bir müzisyen ailede doğan Bach'ın tam da beklenildiği gibi müziğe olan ilgisini ve yeteneğini göstermesi fazla zaman almadı. İlk müzik eğitimine babasından aldığı keman dersleri ile başladı fakat bu süreç çok kısa sürdü.

10 yaşında anne ve babasını kaybetmesinin üzerine velayeti en büyük abisi olan Johann Christoph Bach'a verildi. Christoph aynı zamanda Ohrdruf'ta yaşayan ünlü bir organistti ve org yapımı ve tamiri konusunda oldukça deneyimli biriydi. Bach burada ciddi bir org eğitimi aldı ve bu çalgıyı tüm detaylarıyla tanıma fırsatı buldu. Bu sayede Pachelbel, Froberger gibi bestecilerin eserlerini inceledi ve uyarladı.

"Johann Chirstoph'un tamiri ve yapımıyla ilgilendiği orgları tüm incelikleriyle tanıma fırsatı bulan Bach için bu çalgı, tüm yaşamı boyunca gerçek bir "ilk göz ağrısı" olarak kalacaktı." (Büke, 2012, s. 25)

"Bach'ın yaşam öykülerinin hemen hepsinde yer alan bir öykü Ohrdurf yıllarına rastlar. Bu öykü aynı zamanda bestecinin öğrenme yöntemlerini de gözler önüne sermektedir. Anlatılanlara göre bestecinin ağabeyi Johann Christoph, çeşitli bestecilerin eserlerinin notalarını bir dolapta saklıyor ve kaybolmasına karşı kilit altında bulunduruyordu. Bach bu eserlere ulaşmak ve onları kopya ederek kendi kendine çalısmak istediği halde, ağabeyi Christoph kardeşini hala o olgunlukta görmüyordu. Sonunda Bach, eserleri gece herkes uyurken gizlice ele geçirmeyi ve ay ışığında kopya etmeyi denemeye başladı. Bu sayede müzik tarihinin büyük ustalarının nasıl beste yaptığını inceleme olanağı buluyordu. Ama bir süre sonra durumu fark eden ağabeyi Johann Christoph, kardeşini bu çalışmadan men etti. Bununla birlikte bu yöntem, tüm yaşamı boyunca Bach'ın en sevdiği ve en sık başvurduğu yol olacaktı. Sonraki yıllarda Vivaldi'nin eserleri başta olmak üzere kendinden önceki bestecilerin yapıtlarını hiç çekinmeden kopya etmiş, onları başka çalgılar için yeniden düzenlemiş ve onlardan öğrendiklerini kendi eserlerinde üstün dehasıyla yeniden işlemiştir. Bu, Bach'ın yarattığı her şeyi, akıl ve mantığın ışığında büyük bir sabırla ortaya çıkardığının en iyi örneğidir." (Büke, 2012, s. 28)

O yıllarda ay ışığında nota okuması ve kopyalaması, ilerleyen yaşlarında meydana gelen görme kaybının sebebi olarak gösterilmiştir.

Ohrdurf lisesinde eğitimini tamamladıktan sonra Bach, 15 yaşına gelince öğretmenlerinin de ısrarıyla Lüneburg'taki St. Michael kilisesi korosunda eğitim görmek üzere yola çıkmış, maddi durumunun kötü olması sebebiyle 350 kilometrelik yolu yürümek zorunda kalmıştır. Eğitimi uğruna sonraki yıllarda da bu gibi yolculuklar yapacak, yüzlerce kilometreyi yürümekten yine hiç kaçınmayacaktı.

Bach'ın Fransız müziğini tanıma fırsatı bulduğu ilk kent Lüneberg olmuştur. St. Michael Kilisesinde gördüğü eğitim ona hem sanatsal hem de ekonomik açıdan epey katkı sağlamıştır.

"Bach'ın koroda şarkı söylemesi hem çok geniş bir dini müzik repertuarını yakından tanımasını sağlıyor hem de belirli bir gelir elde etmesine yardımcı oluyordu." (Büke, 2012, s. 31) "Bach'ın Lüneburg'taki en büyük kazancı, kilise eserlerinin yanı sıra Fransız müziğini de tanımasıdır." (Büke, 2012, s. 32)

Bach kendini geliştirmeye o kadar hevesliydi ki Lüneburg'taki olanakların ona yetmediğini artık farketmiş ve Hamburg'a kısa seyahatler yapma kararı almıştır.

Bu kararındaki en büyük etken Almanya'da kompozisyon ve org alanlarında oldukça ünlü olan Reinken ve Buxtehude ile tanışmak, aynı zamanda o güne kadar görebileceği en büyük kilise orgunu yakından inceleyebilecek olması olmuştur.

Yine maddi olanaksızlıklar vesilesiyle Hamburg'a zor bir yolculuk yapmış fakat hayalini gerçekleştirerek Reinken'le tanışmış, hatta org çalışmalarını yakından dinleme fırsatı bulmuştur.

Yaklaşık yüz yılllık bir ömür süren Hollandalı besteci Reinken, Kuzey Avrupa ve Almanya da gerçek bir efsane olarak tanınıyordu. Doğaçlamaları, uzun koral girişleri ve en ünlü eseri olan *Hortus Masicus* bestecinin bu denli tanınmasında oldukça yeterli faktörlerdi.

Bach, Reinken'i bu kadar yakından tanıdıktan sonra onun çalışmalarından etkilenerek doğaçlama konusunda kendini daha özgür kılmış ve çalışmalarına bunu epey yansıtmaya başlamıştır.

Hamburg'a yaptığı geziler sonunda Bach, oldukça tecrübelenmiş ve eğitim sürecini artık tamamlamış olarak zanaatini en iyi şekilde yapabilecek duruma gelmişti. Artık kendi ayaklarının üzerinde durabileceğinden emin bir şekilde kendine uygun bir iş aramaya başlamıştı.

Sebastian Bach'ın bulduğu ilk iş Weimar orkestrasında kemancılık görevi olmuştur fakat bu görevi çok uzun sürmeden aynı yıl içinde sonra ermiştir. Arnstadt'daki Bonifatius Kilisesi'nin bir yangın sonucu yeniden inşa edilmesi üzerine kilise için yeni bir org yapımına başlanmış ve yapılan bu orgun kullanılabilirliğini onaylamak için kilise yönetimi usta birinin onayına ihtiyaç duymuştu. Bu görev için Bach uygun görülmüştü ve bu aynı zamanda Bach'ın kilise orgunda ne denli ustalaştığının da kanıtıydı. Yapılan kilise orgunun denenmesi sırasında Bach'ın çalışından oldukça etkilenen kilise yöneticileri hemen Bach'ı kilise orgculuğuna

getirmek istemişlerdir ve Bach burada yeni görevine başlamıştır.

Arnstadt yılları Bach'ın ilk bestelerinin ortaya çıktığı yıllar olarak bilinir. Bu bestelerin çoğu org için olsa da klavsen için bestelenmiş eserleri de görülür. Koral prelüdler, koraller üzerine çeşitlemeler, fantasia'lar ve yine bu yıllar içerisinde bestelediği yapıtların en tanınmışlarından *BWV 565 Re minör Toccata ve Füg* org için, *BWV 992 Capricco* ise klavsen için Arnstadt yıllarında bestelediği en ünlü eserleridir. "BWV 992 numaralı eser *Capriccio* bestecinin programda Fransız Barok müzik eserlerinden nasıl etkilendiğini açıkça gözler önüne serer." (Büke, 2012, s. 44)

Bach, ünlü orgcu Buxtehude'yi dinlemek ve onunla tanışmak için görevinden dört hafta izin alarak Lübeck'e gitti. Bu tanışıklık Bach'ın ilk dinsel ve vokal eserlerinde epey etkili olmuştur. Bach'ın dört haftalık iznini aşarak Lübeck'te kaldığı süre dört aya varınca bu durum kilise yöneticileri tarafından hoş karşılanmamıştır. Arnstadt'a döndüğünde hem dört aylık yokluğu hem de öğrencileriyle yeteri kadar ilgilenmemesi nedeniyle kilise yöneticileriyle arası iyice açılmıştır. Aslında bunlar bir bakıma bahane olmuştu. Çünkü "Arnstadt'takiler genç sanatçının cüretli ve yepyeni beste üslubunu anlamıyorlar, ayin esnasında improvisation (doğaçlama) yapmasından hoşlanmıyorlar, korallerde kullandığı sürpriz dolu ve alışılmamış armoni anlayışını yadırgıyorlardı." (Tarcan, 1987, s. 17) "Arnstand'ta kısmen kendisinin sebep olduğu bu sürtüşmeler bize, onun ilerideki yıllarda daha da belirginleşecek iki karakter öğesini göstermesi yönünden ilginçtir. Birincisi, Bach'ın gururlu ve hatta biraz kibirli davranışları ve inatçılığı, ikincisi ise, bestecilikte gösterdiği sabır ve başarı ile çelisen sabırsız öğretmenliği ve yeteneksiz kimselerle uğraşmadaki başarısızlığıdır." (Okyay, s.28)

Mühlhausen kenti St. Basius kilisesinin orgcusunun ani ölümünü duyan Bach, tüm bu yaşananlardan sonra 1706 yılında ona yapılan teklifi kabul ederek Mühlhausen Kilisesinde organist olarak göreve başladı. "Mühlhausen'de Bach'ın şöhreti yalnız bir org ve harpsikord virtiyözü olarak değil, aynı zamanda da yeni stilde bir kompozitör olarak duyulmuştu bile" (Loon, 1996, s. 34) Kilise ona oldukça iyi şartlar sunmuştu ve artık iyi bir maaşı vardı. Haziran ayında tamamen Mühlhausen'e taşında ve ekim ayında da kuzeni Maria Barbara Bach ile evlendi. Bunun üzerine Mühlhausen şehri tarafından yeni seçimlerin yemin töreninde kullanılmak üzere sipraiş edilen "Gott ist mein König" (Tanrı Kralımdır) adlı kantat'ı yazdı. Bestecinin tüm yaşamı boyunca basılan tek vokal eseri bu kantat olmuştur. Kantat tüm şehir halkı tarafından çok beğenilmiş ve çok konuşulmuştur. Böylece vokal müzikte de artık kendini kanıtlamış bulunmaktadır.

Mühlhausen'deki yaşantısı bir yıl kadar sonra sona ermiştir. Bunun sebebi ise Mühlhausen'deki iki karşıt kilisenin sürekli olarak tartışma içinde olması ve Bach'ın artık işini yapamaz hale gelmiş olmasıdır. Bach bunun üzerine kilisedeki işinden ayrılmış ve 1708 yılında Weimar sarayında Saray Orgculuğu ve Saray Orkestrasının Başkemancısı olarak görevine başlamak üzere Weimar'a taşınmıştır.

"Weimar, org için yazdığı eserlerin verimli bir dönemidir. Prelüd ve fügleri, bildik

koral ezgiler üzerine yazdığı koral prelüdleri, Buxtehude'den esinlenmiştir." (İlyasoğlu, s.39)

Burada Bach'ın emrine çift klavyeli, 18'er tuşlu, 7 rejistrlik pedal mekanizmasına sahip bir org verildi. Görevi boyunca bir çok org yapıtı besteledi. Orgelbüchlein (Org Kitapçığı) isimli koral düzenlemeleri Bach'ın org besteciliğinde ne kadar ustalaştığının kanıtıdır. Ayrıca içlerinde ünlü 'Av Kantatı'nın bulunduğu çoğu dinsel ve dinsel olmayan kantatının yanı sıra klavsen konçertoları da bu döneme aittir.

Bach'ın hayatında Weimar yıllarının hem maddi hem de profesyonel kariyeri açısından çok önemli yeri vardır. Fakat tüm bunlardan daha önemlisi Bach'ın burada yaşadığı dönemde İtalyan müziğine ilgi duyması olmuştur. Prens Johann Ernst'in müziğe olan ilgisiyle gittiği Hollanda seyahatinde Antonio Vivaldi'nin eserlerinin de arasında bulunduğu bir takım notaları ülkesine getirmiş ve bu çok beğendiği notaların benzerlerini müzisyenliğine çok güvendiği Bach'tan istemiştir. Bach küçüklüğünden beri en sevdiği çalışma yöntemi olan notaları inceleme, kopyalama ve başka enstrümanlara uyarlama yöntemiyle başta Vivaldi"nin yaylı çalgılar konçertoları olmak üzere, çeşitli eserler üzerinde çalışıp, bu eserleri uyarlamak amacıyla yeniden yazdı. Böylelikle İtalyan müziğini tüm incelikleriyle görme fırsatı bulmuş oldu. *BWV 593 La minör* ve *BWV 594 Do Majör Org Konçertoları*, Vivaldi'nin eserlerinden yapılan uyarlamaların en tanınmışlarındandır.

1716 yılında Weimar Sarayı müzik yöneticisi Johann Samuel Dresse'nin ölümünün ardından saraya yeni bir müzik yöneticisi arayışına girilmesine sebep olmuştur. Diğer yandan Köthen Prensi'de sarayınındaki orkestra için bir müzik yöneticisi arıyordu. Maddi olanaklarının daha iyi olması ve daha büyük bir orkestranın başına geçme şansını düşününce Bach görevinden ayrılmak istediğini bir istifa mektubu ile bildirdi ve hemen Köthen'deki göreve başvurdu. 5 Ağustos 1717'de "Köthen Sarayı Müzik Yöneticiliği" görevine atandı. Dük Wilhelm Ernst"le aralarında kentten ayrılması konusunda çıkan anlaşmazlıkların sonucunda Ernst Bach'ı yaklaşık 1 ay kadar hapsetti. "Bach'ın istifa mektubuna dükün yanıtı, onu bir ay süreyle hapsetmek oldu. Hapis cezasını çektikten sonra da Bach'ı işinden ve Wiemar'dan kovdu."(Okyay, s. 40)

1720"li yıllarda Bach'ın öğrencisi olan Heinrich Nikolaus Gerber'in oğlu Ernst Ludwig Gerber, bestecinin *İyi Düzenlenmiş Klavye için 24 Prelüd ve Füg* adlı eserini, elinin altında hiçbir müzik aleti olmadığı bir dönemde yazdığını aktarması, bazı müzik tarihçilerine bu eserlerin Weimar'daki tutukluluk günlerinde şekillenmeye başladığını düşündürüyor.

Köthen Prensi Leopold müzikle epey ilgiliydi ve saray bütçesinin büyük bir kısmını hiç düşünmeden müzik ve müzisyenler için harcıyordu. Neredeyse her seyahatine Bach ve orkestrasını da götürüyordu. 1720 yılında yine böyle bir seyahat sırasında Bach karısı Maria Barbara'yı kaybetti. Maria Barbara ile evliliğinden Bach'ın yedi çocuğu olmuştur. Bunlardan Friedemann ve Philipp Emmanuel müzik tarihinde adını duyurmayı başarmış besteciler olmuştur. Bach bir yıl içerisinde korist Anna Magdelena Wilcken ile evlenmiştir. Bu evliliğinden ise on üç çocuğu olmuştur.

"1722'ye dek yaşadığı Köthen yılları Bach'ın en mutlu dönemidir. Keman konçertoları, İngiliz ve Fransız Süitleri, Brandenburg Konçertoları, Prelüd ve Fügler, iyi Tampere Edilmis Klavsen, hep bu dönemin neşeli ürünleridir. Genç Prens Leopold müziksever ve yeniliklere açık bir patron, aynı zamanda bir Kalvinist olduğu için Bach burada daha çok din dışı eserler yazmıştır. Çünkü, kalvinizm mezhebinin törenlerinde müziğin çok az yeri vardır." (İlyasoğlu, s. 40) 'Das Wohltemperierte Clavier'in birinci kitabı (24 Prelüd - Füg) bu dönemde yazılmıştır ancak ikinci kitabı ise yirmi yıl sonra yayımlanmıştır. Bu eserlerin her biri günümüz piyano repertuarının en temel taşlarındandır.

Gerek ilk eşi Maria Barbara'nın ani ölümü, gerek Prens Leopold'ün evlendiği kadının müzikten ve Bach'tan pek hoşlanmaması üzerine müziğe olan ilgisinin azalması Bach'ı çok etkilemiş ve Köthen yıllarına gölge düşürmüştür.

Bach 1722 yılında Leipzig'deki Saint Thomas Kilisesi Kantoru'nun ölümünün üzerine, aynı zamanda ünlü bir besteci olan Telemann'ın da katıldığı kantorluk seçimlerine katılmış, yazdığı iki kantatla jüriye kendini kanıtlayarak bu görevin başına getirilmiştir. Diğer yandan Köthen'de imkan bulamadığı dinsel müziğe de yeniden yönelme imkanı doğmuştur.

Leipzig Bach'ın yaşamı boyunca en uzun süre kaldığı kenttir.. Kantor olarak buradaki en önemli görevi ise kiliselerde yapılan ayinler için dinsel eserler bestelemek ve seslendirmek hatta koroda bulunan öğrencileri eğitmek olmuştur. Bu dönemde neredeyse haftada bir kantat yazmak zorunda kalmıştır. İkinci eşi olan Anna Magdelena da müzisyendi ve Bach'ın bestelediği eserleri kağıda dökerek ona yardımcı oluyordu. Bach'ın bu dönemde yazdığı koral kantatlar müzik tarihinde oldukça önemli bir yer tutar. Bach, koral kantatlarının ilk ve son bölümlerini metnin aynı sözleri üzerine bestelemeyi tercih etmiştir. Ünlü Bach araştırmacılarından Christoph Wolff, bu kantatların metin sözlerinin Andreas Stubel'e ait olabileceğini iddia etmiştir. Bunun nedeni ise Stubel'in ölümünden sonra Bach'ın hiç kantat yazmamasıdır.

Leipzig dönemi Bach'ın yaratıcılığı bakımından oldukça verimli geçmiştir. Aziz Matta Pasyonu (St. Matthaeus Passion), Aziz Yuhanna Pasyonu (St. Johannes Passion), Si Minör Missa, Magnificat gibi büyük eserler bu dönemde bestelenmiştir. Motetler, tuşlu çalgılar için partitalar ve konçertolar, dinsel olmayan kantatlar, İtalyan Konçertosu, Goldberg Varyasyonları ve Füg Sanatı gibi eserler de yine bu dönemin yapıtlarıdır.

Bach'ın yaşamının son on yılı, bestelenen eser sayısına göre verimsiz görünse de verimsiz kendi açısından zirve sayılabilir. Çoğunlukla sipariş üzerine bestelenmeyen bu eserler, kendinden sonraki kuşaklara aktarmak istediklerini en öğretici şekilde bir araya getirdiği çalışmalar olmuştur.

Yaşamı boyunca Bach bir çok kente enstrüman denemesi ve değerlendirilmesi için çağırılmıştır. 1747 yılında tekrar böyle bir davet alarak Postdam'a giden Bach oradaki orgları ve Sibermann'ların yaptığı ilk piyanoları denemiştir. Kral II. Frederick'in isteği üzerine bir müzik teması üzerine doğaçlama yaptı ve bu temayı geliştirerek Müzikal Sunu (Das Musikalische Opfer) eserini bestelemiş ve tabi krala hediye etmiştir.

28 Temmuz 1750'de Bach'ın yaşamı son bularak Barok devri de bu büyük bestecinin ölmesiyle kapanmıştır. "L.V.Beethoven, Bach'ın bitmez tükenmez eserlerini işaret ederek "O Bach olarak değil, deniz olarak anılmalı." demiştir. (Grunfeld, Great Men Of Music Johann Sebastian Bach, s. 16.)

3.2. Klavsen'den Piyano'ya

Barok dönemin en önemli enstrümanlarından biri olan klavsen, 17. ve 18. yüzyılda doruk noktasına ulaşmış, 19. yüzyılda ise yerini klavikorda bırakarak piyanonun icadına ışık tutmuştur. Mekanizma, ses rengi ve çalış tekniği bakımından piyano ile oldukça farklılıklar gösteren bu enstrümanın piyano ile tek ortak yanı ikisinin de klavyeli bir çalgı olmasıdır. Klavsende ses, tellerin bir mızrap tarafından çekilmesi ile elde edilirken piyanoda çekiçlerin tellere vurması sonucu ortaya çıkar. Sesin ortaya çıkış biçimi ise bu iki enstrümanı birbirinden ayıran en önemli özelliği ortaya koyar. Piyanoda tuşa uygulanan güç çekicin tele vuruş şiddetini belirlediği için ses şiddeti kontrol edilebilir bir hal alır ki bu da dinamikleri uygulayabilmemize etkendir. Klavsende ise böyle bir şey söz konusu değildir. Tuşa ne kadar güç uygulanırsa elde edilen ses o kadar olur ve değişmez.

Doç.Dr. Barbara Maria Willi bir röportajında piyano ile klavsen arasındaki çalma tekniği açısından temel farklılıklar ile ilgili şunları söylemiştir;

''Piyano ile klavsen arasında müziksel düşünce açısından büyük farklılıklar vardır. Piyanoda daima basış hızınızı ve nüansları düşünmek zorundasınızdır. KIavsen tekniğinde ise miktarları düşünürsünüz; bu iki şey demektir: birincisi, eğer bir notayı vurgulamak, yani dinamik bir etki yaratmak istiyorsanız, önceki notayı biraz kısaltırsınız. Bu notayı artiküle edersiniz, yani ardı ardına gelen dört notayı hiçbir zaman artikülasyon anlamında eşit çalmazsınız. İlkini vurgulamak isterseniz ilkini uzun, diğerlerini kısa çalarsınız, ama ritmik olarak değil, artikülasyon açısından. Ritmik değerler daima aynıdır ama siz bu eşit aralıklardaki sessizlikleri uzatıp kısaltarak farklılığı yaratırsınız. Bunu anlamak ve öğrenmek gerçekten zordur. Bir vurgunun fiziksel olarak değil, zihin yoluyla yapılmasıdır bu ve çok zordur. İkinci yol ise: ritmik oynamalardır. Bir notayı biraz uzun diğerini biraz kısa çalmak. Buna bir mikro-rubato diyebiliriz.'' (Gültek, s.3)

20. yüzyılda piyano her ne kadar tüm imkanlarıyla ön planda olsa da, besteciler ve icracılar, klavsen ve klavikordun silinmesine izin vermemişlerdir ve hala bazı batı ülkelerinde üretilmekte, barok ve modern eserlerde de kullanılmaktadır.

3.3.Barok Dönem'de Müzik

İspanyolca'dan Fransızca'ya geçen ve "Biçimsiz inci" anlamına gelen Barok kelimesi ilk kez 1746 yılında Fransız felsefeci Noel Antonio Pluche tarafından kullanılmıştır. "İki ünlü kemancının yorumunu tartışırken birinin stili için "Denizin üstünde kolayca erişebileceği pırlantalar dolanıyor, o ise denizin dibindeki eğri incileri (barokları) aramakla uğraşıyor" şeklinde bir eleştiri yapar." (İlyasoğlu, s.25)

Pek çok kaynağa göre Barok dönemin başlangıç tarihi operanın da doğuşuyla tanıdığımız besteciler Monteverdi, Gesualdo ve Frescobaldi ile 1580 / 1600 olarak bilinirken, bitiş tarihi de Johann Sebastian Bach'ın ölümü, yani 1750 olarak bilinir.

Barok dönem de müziğin yanısıra tüm sanat dalları birbirleriyle etkileşim içinde olmuşlardır. Örneğin müzikteki duygusal abartı ve süslemeler, dönemin gösterişli mimari yapısıyla örtüşmektedir. Barok dönem bazı kaynaklarda Erken, Orta ve Geç olmak üzere üç dönemde incelenirken bazı kaynaklarda ise Erken ve Geç Barok olmak üzere iki dönemde incelenir.

Bir çok yeni biçim müzik tarihinde ilk defa Barok Dönemde meydana gelmiştir. Opera, oratoryo ve kantatın ilk gelişimi, solo sonatlar, düetler, üçlü sonatlar ve özellikle prelüd ve füg, koral prelüd, solo konçerto, konçerto grosso gibi önemli biçimler bu dönemde oluşuma başlamıştır. Sonraki dönemlerde de evrilerek gelişimlerine devam etmişlerdir.

Döneme büyük katkı sağlayan en önemli özelliklerinden biri "kontrast" kavramının ortaya çıkması ve kullanılması, diğeri ise yine bu dönemde kullanılmaya başlanan "piano" (düşük ses), "forte" (yüksek ses) "crescendo" (gittikçe yükselen ses) ve "diminuendo" (gittikçe azalan ses) gibi dinamiklerin ortaya çıkması olmuştur.

"Rönesans'ın ideal ses anlayışı, bağımsız seslerin yarattığı çok seslilik ilkesine dayalıdır. Barok dönemin ideal ses anlayışı ise, temel bir bas ses ve süslü bir tiz sesin, yalın bir armoni aracılığıyla birleştirilmesinden doğar. Besteciler, bas ve tiz sesin, iki temel melodi çizgisi gibi yazılması ve bas sesin gücünün, belirli bir çalgı ile arttırılmasını, uzamasını öngörmüşlerdir. Barok dönemde, "sürekli bas" (basso continuo) olarak anılan bu öğenin gerekliliği, Olgun Barok bestecilerinin armoniyi zenginleştirmeleriyle ortadan kalkar. Tüm Barok müziğin özelliği olan sürekli bas çalgıları, lavta, klavsen, org ya da gitardır. Sürekli bas, müziğin Rönesans tekniğinden Klasik dönem tekniğine doğru yolculuk ettiği; yalın, çizgisel melodi yapısından, armonik derinliğin zenginliğine doğru yol aldığı kalın bir çizgidir." (İlyasoğlu, s.26)

3.4.Barok Dönem'de Süit

17. ve 18. yüzyıllar boyunca enstümantel müziğin en önemli biçimlerinden biri olan süit, aynı tonal yapıda, birbirine benzer farklı dans türlerinin art arda sıralanmasıyla oluşmuştur. İlk zamanlarında dans müziği olarak kullanılmış fakat daha sonra sadece çalgı müziği olarak bestelenmiş ve icra edilmiştir.

Alman besteci Johann Jacob Froberger tarafından ilk örnekleri bestelenen süit türü, Johann Sebastian Bach'ın İngiliz - Fransız süitleriyle ve partitalarıyla en zirve noktasına ulaşmıştır. Bu ilk süitlerin en önemli farkı, "gigue" bölümünün süitlerin ortasında yer almasıdır. Daha sonra bu gelenek değişmeye başlayarak gigue, hızlı bir dans olarak süitlerin en son bölümü haline gelmiştir.

İlk barok süitleri dört bölümlüydü. Bu bölümler çoğunlukla "yavaş, hızlı, yavaş, hızlı" olarak düzenlenmişti ve "Allamande", "Courante", "Sarabande", "Gigue" gibi dansların art arda gelmesiyle oluşmuştu. Daha sonra İngiliz ve Fransız besteciler tarafından "Menuet", "Gavotte", "Passepied", "Bourrée", ‘’Arie’’, gibi bölümlerin de eklenmesiyle yedi - sekiz bölümlü süitler yazılmaya başlandı. Son olarak İtalyan bestecilerin süitleri bir dans türü olmayan ‘’Prelude’’, ‘’Sinfonia’’ veya ‘’Uvertür’’ ile başlatmaları sonucu süit, çok kapsamlı bir danslar topluluğu halini aldı ve Johann Sebastian Bach'ın Fransız ve İngiliz süitleriyle suit, barok dönemde hakettiği yeri almış oldu.

Bach'ın süitlerindeki danslar genellikle şu şekildedir:

3.4.1. Allemande: Alman kökenli olan Allemande, 2/4'lük ve 4/4'lük zaman biçimlerinde bestelenmiş orta tempoda çalınan bir danstır. Ritmik özelliği eksik ölçü ile başlamasıdır. Süitlerin en başında yerini alır fakat bir prelude veya uvertür olması durumunda ikinci sırya düşer.

Şekil 1: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Allemande 1-5 Ölçüler

3.4.2. Courante: Latince koşmak anlamına gelen Courante 16. Yüzyılda ortaya çıkmış bir eski Fransız dansıdır. İtalyan Courante'ı ve Fransız Courante'ı olmak üzere iki farklı biçimi vardır. İtalyan Courante'ı ¾'lük zaman biçiminde canlı bir danstır. Fransız Courante'ı da 3/2'lik veya 6/4'lük zaman biçimindedir ve biraz daha ılımlı bir tempodadır. Klasik süit formuna göre Allemande'dan sonra ikinci sırada yerini alır.

Şekil 2: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Courante 1-7 Ölçüler

3.4.3. Sarabande: 3/2'lik zaman biçiminde bestelenmiş Sarabande, ağır tempoda bir İspanyol dansıdır. Süslemelerin hakim olduğu bu dans oldukça içli bir melodik yapıya sahiptir. İkinci vuruşunun vurgulu başlaması ve sürpriz bitişli olması en belirgin özellikleridir. Sarabande'da çesitleme teknikleri oldukça önemli olmuştur. Pek çok bestecinin Sarabande'ı, asıl temanın süslemeli bir tekrarı olan Double bölümünü içerir.

Bach'ın eserlerinde diğer dans türlerine kıyasla sarabande'ların daha fazla sayıda olduğu görülür. İngiliz ve Fransız Süitleri'nin hepsinde, yine klavsen için 6 Partita'nın hepsinde, 6 viyolonsel süit'inin tümünde, keman için 1. ve 2. Partita'larında, flüt için Partita'sında, orkestra için Si Minör Süit'inde ve daha bir çok eserinde sarabande'a yer vermiştir. Si minör orkestra süiti sarabande'ın yer aldığı tek orkestra eseri olmasıyla da bilinir.

Şekil 3: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Sarabande 1-12 Ölçüler

Şekil 4: J.S.Bach Orkestra Süiti No.2 Sarabande 1-16 Ölçüler

3.4.4. Menüet: Tüm Fransız dansları arasında en ünlü olanı Menüet'tir. ¾'lük zaman biçimde ve orta hızda bestelenmiş bu dans yapı itibariyle iki ya da üç bölmeli olabilir. Yeni danslardan kabul edilen menüet, süitlerde sarabande ve gigue'in arasında yerini alır. Bu dansın en belirgin özelliği genel olarak orta kısmında ''Trio'' adlı bir bölümün yer almasıdır.

‘’Trio’lu menüet biçimi kabataslak şöyledir:

A1 Menüet: İki ya da üç bölmeli olabilir; eksenle başlar, eksenle biter.

B Trio: Menüet’tekinden daha farklı bir müzik malzemesiyle kurulur; kendi içinde iki ya da üç bölmelidir. Çoğunlukla yeni bir tonda yazılır.

A2 A1’in tekrarı. (Bazen bir koda eklenebilir.)

Trio’lu menüet biçimi bir bütün olarak elbette üç bölmelidir. (Karolyi, 1995, s. 118)

Şekil 5: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Menuet I 1-13 Ölçüler

3.4.5. Gavotte: Uzun yıllar çok sevilen bir müzik ve saray dansı olan Gavotte, 4/4’lük veya 2/2’lik ölçü biçimine sahip, genellikle üç bölmeli şarkı formunda yazılmış bir danstır. Ölçünün yarısında başlayan cümle yapısı en belirgin özelliğidir. Bir çok farklı tempo kullanılmış Gavotte’lar ile ilgili aşırı hızlı ya da aşırı yavaş tempolardan kaçınılarak daha orta hızda bir tempoda kullanılmasından söz edilmiştir.

Şekil 6: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Gavotte I 1-13 Ölçüler

3.4.6. Passepied: Fransız danslarından biri olan Passepied, son vuruşta başlayan ve 3/8'lik veya 6/8'lik ölçü biçimiyle yazılmış, oldukça canlı bir tempodadır. Paspy adındaki Britanya denizcilerinin dansı olarak bilinen bu dans daha sonra Fransız besteciler tarafından Fransız saraylarında operalarda ve balelerde kullanılmaya başlandı. Son olarak da 18. Yüzyıl enstrüman süitlerinde yerini almıştır.

Şekil 7: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Passepied I 1-17 Ölçüler

3.4.7. Bourrée: Gavotte ölçüsünde ve temposunda olan Bourrée'nin kökeni 17. yüzyıla dayanır ve 18. yüzyılda süit formunda yer almaya başlar. O yıllar genel olarak sahne eserlerinde popüler olmasına ve solo / oda müziği eserlerinde daha az popüler olmasına rağmen J.S.Bach'a ait 29 tane Bourrée olduğu bilinir. Cümle başlangıcının son dörtlükte olması belirgin bir özelliğidir.

Şekil 8: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Bourrée I 1-14 Ölçüler

3.4.8. Gigue: İngiliz veya İrlanda kökenli olduğu kabul edilen gigue, süitlerin son bölümü olma özelliğini taşır. Canlı bir danstır ve genellikle 3/8, 6/8, 9/8 ve 12/8'lik ölçü biçimindedir. Noktalı ritimler hakimdir ve füg formuna benzeyen bir yapısı vardır. Genellikle eksik ölçüyle başlar ve iki kısımdan oluşur. Biçim olarak ise A B A formundadır.

Şekil 9: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Gigue 1-7 Ölçüler

3.4.9. Chaconne: Eski bir İspanyol dansı olan Chaconne üç zamanlı, orta hızda bir danstır. ''Basso Ostinato'' (Temel bas) üzerine sürekli çeşitlemeler yapılması en belirgin özelliğidir. Barok dönemde enstümantel eserlerin içinde popüler bir yeri vardır.

Şekil 10: J.S.Bach Keman İçin Partita No.2 Chaconne 1-10 Ölçüler

3.4.10. Passacaglia: Chaconne ile çok fazla benzeyen bu dans tıpkı Chaconne gibi 3 zamanlı ölçü biçimindedir ve ayırt edilemeyecek bir benzerlik taşır. ‘’Bir Chaconne’u bir Pasakalya’dan ayıran özelliğin gerçekte ne olduğu müzikolojinin bugün bile çözemediği bir sorundur. Ama tüm benzerliklerine rağmen, bir Pasakalya ‘nın genellikle bas partisine yazılan belirgin bir ezgisel ‘’ostinato’’ üzerine kurulduğunu; Chaconne’da ise, çeşitlemeye konu olan temanın, akorların art arda dizilmesiyle elde edilen bir armoni zincirinden oluştuğunu söylemek olanaklıdır.’’ (Karolyi, 1995, s.119)

Şekil 11: J.S.Bach Org İçin Do Minör Passacaglia 1-10 Ölçüler

3.4.11. Loure: 6/4’lük ölçü biçiminde, hızlı olmayan bir orta tempolu bir danstır. 18. Yüzyıldan önce gaydaya Fransa’da verilen ad olarak da bilinir

Şekil 12: J.S.Bach Fransız Süiti No.5 Loure 1-6 Ölçüler

3.4.12. Musette: Gaydaya çok benzeyen yapısıyla 18. Yüzyıl süitlerinde yerini almıştır. Bazen Gavotte olarak da anılmaktadır.

Şekil 13: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Musette 1-2 Ölçüler

3.4.13. Canarie: 3/8'lik veya 6/8'lik ölçü biçimi olan, karakter olarak gigue'e benzeyen hareketli bir danstır. Noktalı ritimler hakimdir. Fransız, İngiliz ve Alman bestecilerin eserlerinde kullanılmıştır.

Şekil 14: F.Couperin Klavsen İçin 4 Piyes No.2 Canarie 1-15 Ölçüler

3.4.14. Rigaudon: 2/2'lik veya 2/4'lük ölçü biçiminde yazılan bu dansın çıkış noktası güney Fransa'dır. 18. Yüzyıla kadar Fransız operalarında ve balelerinde kullanılmış, 18. Yüzyılda enstrumantel müzikte yerini almıştır. Canlı bir tempoya sahiptir.

Şekil 15: Jean Baptiste Lully Mademoiselle de La Pierre'nin Klavsen Parçaları Rigaudon 1-7 Ölçüler

3.4.15. Forlane: 6/4'lük veya 6/8'lik ölçü biçiminde, hareketli bir danstır. Yine gigue'e benzeyen bir yapıya sahiptir. Çıkış noktası İtalya olarak bilinen bu dans, 17. ve 18. yüzyıl bestecileri tarafından kullanılmıştır.

Şekil 16: J.S.Bach Orkestra Süiti No.1 Forlane 1-4 Ölçüler

3.4.16. Double: Genellikle 3/2'lik zaman biçimde olduğu görülen Double, kendi başına bir bölüm değildir. Süit'in içinde kendinden önce gelen bölümün süslemeli çeşitlemesidir.

Şekil 17: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Double I 1-7 Ölçüler

3.4.17. Polonaise: ¾'lük ölçü biçiminde olan polonaise, orta hızda bir danstır. Polonya'da ortaya çıktığı bilinen bu dans, 17. yüzyılda enstrümantel parça olarak kullanılmaya başlamış ve 18. yüzyılda ritmik vurgulamalarının daha da güçlenmesiyle Barok dönemdeki yerini almıştır.

J.S.Bach sadece üç tane polonaise bestelemiştir. Bunlar BWV 1046 Brandenburg Konçertosu'nda, BWV 817 Fransız Süiti'nde ve BWV 1067 2 numaralı Orkestra Süiti'nde yer alır.

Şekil 18: J.S.Bach Fransız Süiti No.6 Polonaise 1-9 Ölçüler

3.4.18. Badinerie: 2/4'lük ölçü biçiminde ve hızlı tempoda olan Badinerie, Fransızca ''şaka'' kelimesinden gelir. 18. yüzyıl süit formlarında yerini almıştır ve Scherzo tarzında çalınır.

Şekil 19: J.S.Bach Orkestra Süiti No.2 Badinerie 1-13 Ölçüler

3.4. Johann Sebastian Bach'ın Klavsen İçin Bestelediği İngiliz Süitlerin Müzikal Açıdan İncelenmesi

Johann Sebastian Bach'ın Weimar yıllarında 1720 - 1722 yılları arasında yazdığı ve BWV 806–811 arasında numaralandırdığı altı İngiliz Süit'i, Köthen yıllarında yazdığı Fransız Süit'lerden daha önce yazdığı bilinir. Süitlerin adının besteciye ait olmaması bu süitler hakkındaki en ilgi çekici konudur. Besteci bu eserlerini Fransız Süitleri'nden ayırt etmek için "*Suites avec preludes*" (*Prelüdlü Süitler*) şeklinde adlandırmıştır. Altı süitin ortak özelliği ve Fransız Süit'lerinden farkı her birinin bir uvertür niteliğinde müzikal açıdan zengin bir prelüdle başlamasıdır. Bu prelüdler İtalyan "concerto-grosso" stilindedir. Yapıtlarda dört temel dansın yanı sıra prelüd ve bir çift dans daha yer alır. İngiliz Süitleri, Bach'ın farklı ülkelerin müzik stili hakkındaki ilgisini ve bilgisi, aynı zamanda onların birleştirilmesindeki büyük zevkinin göstergesidir.

Bach müzik kariyerinin büyük bir kısmını Köthen'de geçirdiği yıllarda (1717-1723) orkestra şefi ve oda müziği şefi olarak çalışmasının yanı sıra klavyeli çalgılar için oldukça eser yazmıştır. Bir grup elit müzisyenin onun aleyhinde davranışlar sergilemesi sonucunda bir süre dindışı müziğe yoğunlaşmıştır. Bach eserlerinin birçoğunu asilzadelerin takdirini kazanmak için değil aile üyeleri ve öğrencileri için didaktik nedenlerle yazmıştır. ''Clavierbüchlein for Friedemann'' ve ''Clavierbüchlein for Anna Magdalena'' bu eserlerden bazılarıdır.

Bach ile Leipzig'te çalışma fırsatı bulan öğrencisi H.N. Gerber'e göre; öğrenciler çalışmalarına envansiyonlar, İngiliz ve Fransız Süitleri ile başlar ve en son Well-Tempered Clavier'den 48 prelüd ve füg ile bitirirlerdi**.**

Yaşadığı süre boyunca Bach'ın çok az çalışması basıldı ve en önemli çalışmaları ölümünden çok sonra yayınlandı. Bach hayatı boyunca neredeyse 45 süit besteledi fakat İngiliz Süit'leri de Fransız Süit'leri de Bach'ın hayatta olduğu yıllarda yayımlanmadı. Bach'ın öğrencileri ve müzik tutkunları tarafından el yazısı ile kopyalanarak çoğalmış ve günümüze ulaşmıştır. Bunun nedeni elbette yayınlamanın yüksek maddi bedeliydi. Fransız ve İngiliz Süitleri'nin el yazması kopyaları Bach'ın Leipzig'teki ilk yıllarına kadar dayanır.

Kaybolan, günümüze ulaşmayan veya yok edilen imzalı orijinal el yazmalarının sayısı oldukça fazladır. Carl Philipp Emanuel Bach önemli kaynakların iyi bir kısmını kurtarmayı başarmıştır. Bu kaynakların büyük bir kısmı J.S. Bach'ın öğrencileri tarafından kopyalanmış olan el yazmalarıdır. İngiliz Süitleri'nin imzalı el yazması ne yazık ki kurtarılamamış ve bu önemli çalışma bize farklı birkaç el yazması kopyası şeklinde ulaşabilmiştir. Bach'ın en genç oğlu Johann Christian Bach'ın yazmış olduğu kopyalardan birinde, birinci süitin prelüdü (BWV 860/1) için "*fait pour les Anglois*" yani "İngilizler için yazılmıştır" şeklinde gizemli bir not karşımıza çıkar. Bir çok müzikolog bu notu ele alan çalışmalar yapmış olmasına rağmen kesin bir sonuca hala varılamamıştır. Bach'ın bu süitleri Fransız Süitleri'nden ayırt etmek için "*Suites avec preludes*" (*Prelüdlü Süitler*) şeklinde adlandırdığı bilinirken, ünlü Bach biyografisi yazarlarından biri olan Johann Nicolaus Forkel'in düşüncesine göre ise bu eserler İngiliz Süitleri adıyla bilinmektedir. Çünkü besteci bu eserleri makam sahibi bir İngiliz için bestelemiştir. Bu makam sahibi İngiliz'in kimliğinin hiçbir zaman belirlenemediği de ayrıca bilinir.

Bazı müzikologlar Bach'ın 1 numaralı İngiliz Süiti'nde Londra'da çalışmalarını sürdüren Fransız müzisyen Charles Dieupart'ın bir teması üzerinden alıntılar keşfetmişlerdir. Bu keşfin sonucunda Bach'ın İngiliz Süitleri'ni bestelerken Dieupart süitlerinden etkilendiği ve bu süitlerde ''Prelüd'' kullanarak belirgin bir İngiliz formunu temsil ettiği söylenir.

Aşağıdaki, kronolojik sıralama ile verilmiş yorumlar, tahminler ve bilinmezlikler ile başlayıp mantıklı, kesin ve zamanımız için doğru olarak kabul etmemiz gereken bilgiler ile sona erer.

1- 1950- Alfred Kreutz İngiliz Süitleri'nin bir İngiliz asilzadesi için bestelendiği konusunda Forkel'i doğrulamıştır. Fakat, eğer İngiliz Süitler sipariş üzerine yazılmış olsaydı buna dair kanıtlara ulaşmamız gerektiğini belirtmekten kaçınmamıştır. Daha sonraları üzerine düşününce İngiliz Süitleri'nin İngiltere'de üretilmiş bazı müzikal işleri takip ettiğini söylemiştir. Bu işlere aday olarak Purcell, Handel ve Dieupart'ın müziğini göstermiştir.

2- 1954- Bach araştırmacısı Albert Schweitzer İngiliz ve Fransız Süitleri'nin Bach'ın Cöthen'de geçirdiği yıllarda bestelenmiş olduğunu belirtti.

3- 1957- İngiliz Süitleri'nin Henle edisyonunda Rudolf Steglich öz sözde Bach'ın bu süitlerden "suites avec preludes" şeklinde bahsettiğini yazmıştır. "faites pour les Anglois" notu ilk defa bu süitlerin Johann Christian Bach tarafından kaleme alınmış kopyalarından birinde yer almaktadır. Aynı ön sözde İngiliz Süitleri'nin, Fransız Süitleri gibi daha zarif olmak yerine genç Bach'ın stilinde olduğunu belirtir. Hiçbir imzalı kopya günümüze ulaşamamıştır.

4- 2000- Christoph Wolff, İngiliz Süitleri denen eserlerin Bach'ın Weimar'da geçirdiği son yıllarında yazılmış olduğunu belirtti ve Bach belki de daha uygun olan "suites avec preludes" ismini kullanmıştır. Wolff ayrıca Fransız Süitleri'nin Bach'ın Cöthen yıllarında yazıldığını iddia eder.

SÜİT 1	SÜİT 2	SÜİT 3	SÜİT 4	SÜİT 5	SÜİT 6
PRELUDE	PRELUDE	PRELUDE	PRELUDE	PRELUDE	PRELUDE
ALLEMANDE	ALLEMANDE	ALLEMANDE	ALLEMANDE	ALLEMANDE	ALLEMANDE
COURANTE I	COURANTE	COURANTE	COURANTE	COURANTE	COURANTE
COURANTE II	SARABANDE	SARABANDE	SARABANDE	SARABANDE	SARABANDE
DOUBLE I	BOURREE I	GAVOTTE I	MENUET I	PASSEPIED I	DOUBLE
DOUBLE II	BOURREE II	GAVOTTE II	MENUET II	PASSEPIED II	GAVOTTE I
SARABANDE	GIGUE	GIGUE	GIGUE	GIGUE	GAVOTTE II
BOURREE I					GIGUE
BOURREE II					
GIGUE					

Tablo 1: Süitler ve Bölümleri

Şekil 20: İngiliz Süitler İçerik 1

Şekil 21: İngiliz Süitler İçerik 2

3.5.1. İngiliz Süit No.1 BWV 806 La Majör

Prelüd

İngiliz süitler, Fransız süitlerinden farklı olarak allemande bölümünden önce bir prelüd ile başlar. Bu prelüdler çoğunlukla süitin en uzun ve gösterişli bölümleridir.

Sakin karakterli ve çok uzun olmayan bir moderato bölümüyle başlayan prelüd, tam bir giriş havası uyandıran iki ölçüyle başlar ve devamında sürekli soru – cevap üzerine kurulu bir cantabile tema ile son derece akıcı bir melodiye bürünür. Zengin bir kontrpuansal yapıya sahip olan bu prelüd, asla bir füg değildir.

Cantabile bölümleri icra ederken sağ elin rolü ve soprano partisi özellikle önemlidir. Tutulması gereken sesler bölünmeden duyurulmalıdır. Bunun için de doğru parmak numaralarıyla ayrı ayrı parti çalışmaları yapılması tavsiye niteliğindedir.

Şekil 22: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Prelüd 1-6 Öçüler

Allemande

Bach'ın süitlerinde allemande, düzenli olarak yer alan bir danstır. Bu allemande'lar oldukça lirik ve benzer kontrpuansal yapılara sahiptir. Eksik ölçü ile başlaması, bir allemande'ın en önemli özelliklerinden biridir.

Şekil 23: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Allemande 1-2 Ölçüler

Temanın birçok kez soprano, alto, tenor ve bas olmak üzere dört seste de tekrarlandığı bu allemande bölümü, iki eşit bölümden oluşur. İlk bölüm esas tonalitenin dominantına doğru bir kadansla gelişir ve ikinci bölüm esas tonun dominantıyla armonik açıdan daha cüretkar bir tavırla başlar. Tekrar toniğe doğru gelişen bir kadansla ise bölüm son bulur.

Bu gibi üç ve dört sesli tüm kontrpuantal eserlerde legato tekniği oldukça önemli bir yer tutar. Partilerin her birini duyurabilmek için yalnızca ayrı el çalışmak yeterli olmamakla beraber, her partiyi tek tek çalarak ve hatta bir partiyi söylerken diğer partileri çalarak çalışılmalıdır. Her partinin eşit oranda önemli olduğunu bilerek çalışmak en önemli amaç olmalıdır.

Courante I ve Courante II

Süitlerin ikinci değişmeyen bölümü olan courante'ların tipik özelliği canlı ve hızlı duyulan temposundan daha yavaş bir tempoya sahip olmalarıdır. Çokça süslemelerin olduğu bu bölümlerde ritim ve ifade yapısı genelde oldukça asimetriktir. Vuruşlar arasında vurguların zamanı değişiklik gösterebilir. Tempoların aslında duyulduğu kadar hızlı olmaması da bundan kaynaklıdır ki süslemeleri yapabilmek mümkün olsun.

Courante I'de ilk dört ölçü birinci cümleyi, sonraki altı ölçü ise daha uzun olan ikinci cümleyi oluşturur. Tam ortasından iki bölüme ayrılmış olan bu courante ile prelüd'ün temalarındaki benzerliği gözden kaçırmak oldukça zordur. (bkz. şekil 24-25).

Bu süit iki courante içerdiğinden ve ikinci courante'ın da double bölümlerini içermesinden dolayı daha özeldir. Courante II daha küçük cümleler barındırır.

Kendinden sonra gelen iki double bölümünün de courante II üzerine doğaçlama süslemelerle yazılmış varyasyonlar olduğu bilinmelidir. İki courante'ın da double bölümlerinin olması beklenebilir ancak birincinin yoktur. İkisi de courante II ye aittir ve hepsi özellikle bas eşliğinde değişiklikler gösterirler.

Şekil 24: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Courante I 1-3 Ölçüler

Şekil 25: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Prelüd 3-4 Ölçüler

Sarabande

Üç zamanlı ağır tempolu bir İspanyol dansı olan sarabande, yoğun duygusallığıyla bilinir ve süitlerin değişmeyen bölümlerindendir.

Bu sarabande, eşit olmayan iki bölüme ayrılmıştır. Birincisi sekiz ölçü, ikincisi ise yirmi dört ölçü barındırır. İkinci kısım birincinin serbest gelişimidir ve bas partisinde birçok süsleme bulunmaktadır. (bkz. şekil 26). Süslemeler sarabande bölümleri için oldukça önem taşır.

Şekil 26: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Sarabande 28-31 Ölçüler

Bourreé I ve Bourreé II

Birçok süitte sarabande ve gigue arasında ek bölümler bulunmaktadır. Bu bölümler süitten süite değişiklik göstermektedir. Bu süitte bu bölümler bourree bölümleri olarak karşımıza çıkar. İki zamanlı hızlı tempolu bir Fransız dansı olarak bilinen bourree, burada iki ayrı bölüm olarak görülür ve genelde birincisi ikincisinden sonra tekrar edilir. Yani form olarak (A-B-A) formunda icra edilir. Bourree I iki eşit olmayan bölüme ayrılmıştır ve bas partisinin sopranoyu benzer bir temayla kovalar gibi ilerlediğini görürüz. (bkz. şekil 27). Neşeli ve eğlenceli karakterde bir bölümdür.

Bourree II, bourree I'in açık karakterinin bariz etkisindedir. Minördür ve iki minör karakterin fısıltıyla yaptıkları konuşmalar gibi duyulur. Burada bir kovalama ya da yoğun bir yükselme bulunmamaktadır. Sol el, olabildiğince sağ elin ölçülü melodisine geri planda eşlik eder.

Şekil 27: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Bourreé I 1-18 Ölçüler

Gigue

Bach'ın gigue'leri tam anlamıyla bir füg olmasa da füg yapısındadırlar. Bu durum bu gigue için de geçerlidir. Birbirini taklit ve takip eden iki sesli yapıda olan bu gigue'de değinilmesi gereken en belirgin özelliklerinden biri, üç zamanlı yazılmış olmasına rağmen iki zamanlı gibi çalınmasıdır. Bu da uzun yıllar müzikologlar tarafından tartışılmasına rağmen hala ortak bir fikre varılamayan, ikili zamanda yazılan ritmin üçlü zamanda çalınması gibi bir durum ortaya çıkarır. Ama yine de gigue dansının üçlü zamanda çalınması, dansın daha doğal duyulmasını sağlayan bir etken olarak kabul edilir.

Birbirini kovalayan iki sesli bir yapıya sahip ve iki bölüme ayrılan bu gigue, tam bir füg gibi tema ve bir karşı temayla, tonik ve dominant seslerin inici altılıları ile başlar. Ancak bu tamamen aldatıcıdır. Çünkü parça aslında fügal yapıdan oldukça uzaktır. Temayı, birinci ve ikinci ölçü olarak iki ayrı motife bölebiliriz. (bkz. şekil 28).

İkinci bölüm, gigue'lerin tipik bir özelliği olan, dominant tonalitesinde temanın tersine çevrilmesiyle başlar ancak kısa bir süre sonra birinci bölümün temasından ayrılıp onun üzerinde bir varyasyona dönüşmeye başlar. Bu varyasyon büyüyerek daha neşeli bir havaya bürünür ve sonunda esas tonaliteye dönülmesiyle bölüm final yapar.

Şekil 28: J.S.Bach İngiliz Süiti No.1 Gigue 1-3 Ölçüler

3.5.2. İngiliz Süit No.2 BWV 807 La Minör

Prelüd

2 numaralı süitin prelüd bölümü oldukça coşkulu yapısı ve baştan sona devam eden enerjisi ile dikkat çeker. Piyano tekniği açısından da diğer süitlerin bölümleriyle karşılaştırıldığında hayli etkileyici ve gösterişli pasajlara sahiptir. Tutti ve solo bölümlerden oluşan adeta tek çalgı için bir konçerto gibidir.

Bu süitlerdeki pek çok prelüd gibi bu prelüd de (A-B-A) formunda yazılmıştır. B bölümü 55. ölçüde başlar ve 110. ölçüde tekrar a formuna döner. (bkz. şekil 29-30-31). Dolayısıyla bölümlerde uzunluk olarak birbirine eşit olduğu görülür.

Genellikle iki sesli olarak devam ettiğini gördüğümüz bu prelüd, soprano partisinin bas partisiyle anında taklit edilmesi ve temanın süit boyunca birçok taklidinin görülmesine rağmen bir füg olarak anılmaz ve aslında kontrpuan tekniğine göre incelendiğinde de çok karmaşık bir yapısı yoktur. Uzun tema tekrarlarıyla dinamik yapısını koruyan A bölümünü, karakter olarak daha sakin olan B bölümünü takip eder. A bölümündeki ana motifi koruyarak armonik bir şekilde ilerlerken, ritmik açıdan da farklılıklar barındırdığını gördüğümüz B bölümü ise tekrar A bölümüne dönerek bölüm son bulur.

Şekil 29: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Prelüd 1-9 ölçüler

Şekil 30: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Prelüd 55-56 Ölçüler

Şekil 31: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Prelüd 110-112 Ölçüler

Allemande

Bu bölüm iki sesli bir partinin bazen üç bazen ise dört sesli hale geldiği oldukça akıcı ve büyüleyici bir bölümdür. Neredeyse pek çok Bach eserinde olduğu gibi bu eserde uzun ve kısa müzikal yinelemelerle doludur. Tema, basit armonik yürüyüşle akorların ana notaları üzerine inşa edilmiştir. (bkz. şekil 32).

İkinci bölüm ise ana temanın evirilmiş haliyle başlar, ancak sonra daha armonik bir gerilimle daha serbest bir varyasyona dönüşür.

Şekil 32: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Allemande 1-8 Ölçüler

Courante

3/2'lik ölçü birimine sahip bu courante, her ölçüde üç vuruş olması ve çok nota içermesi sebebiyle eseri çok hızlıymış gibi gösterir fakat aslında tempo olarak çok hızlı değildir. Bach'ın zamanında iki çeşit Courante vardı. Bunlar İtalyan Corrente'ı ve Fransız Courante'ıdır. Bu Courante'lar ölçü ve karakter bakımından birbirinden farklıydı ve hatta bazı müzikologlar tarafından bu ikisinin farklı danslar olduğu savunulmasına rağmen Bach, bu iki dans türünü birbirinden ayırmak konusunda oldukça katıydı.

Bu courante her zamanki gibi eşit uzunlukta olan iki bölümden oluşur ve on ikişer ölçüden oluşan iki bölüm de muhakkak tekrarlanmalıdır. İki sesli olan bu courante, zaman zaman üçüncü sesten armonik süslemeler de içermektedir. Vurgular genelde üçüncü vuruşa denk gelir. Bu da Bach courante'larının tipik özelliklerindendir.

Şekil 33: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Courante 1-13 Ölçüler

Sarabande

Süitlerin değişmez bölümlerinden biri olmak konusunda bu sarabande'da dahil olmak üzere tüm sarabande'lar bu karakteri sürdürmüşlerdir. Yine oldukça yavaş ve duygusal karakterde olan bu dans, ¾ ölçü biçimindedir. İki eşit olmayan bölüme ayrılır ve ikinci kısım birinciden dört ölçü daha uzundur.

Ana tema her biri 4 ölçüden oluşan üç cümleden oluşur. Armonik açıdan oldukça güçlü olan bu bölüm, koraller gibi dört sesli bir cümleyle başlar ve ilk kısım ilgili majörde sona erer. Üçüncü cümlenin bas partisindeki kromatik yürüyüşe de ayrıca dikkat edilmelidir.

Şekil 34: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Sarabande 1-28 Ölçüler

Bourreé I ve Bourreé II

Oldukça hızlı tempo da olan bu dansta diğerleri gibi iki sesli "basit" bir yapıda yazılmıştır. İkinci kısım birinciden 8 ölçü daha uzundur. Uzun olan bu 8 ölçü, sağ elin neredeyse bir oktav kadar kromatik olarak yükseldiği bir tür kodadır. (bkz. şekil 35).

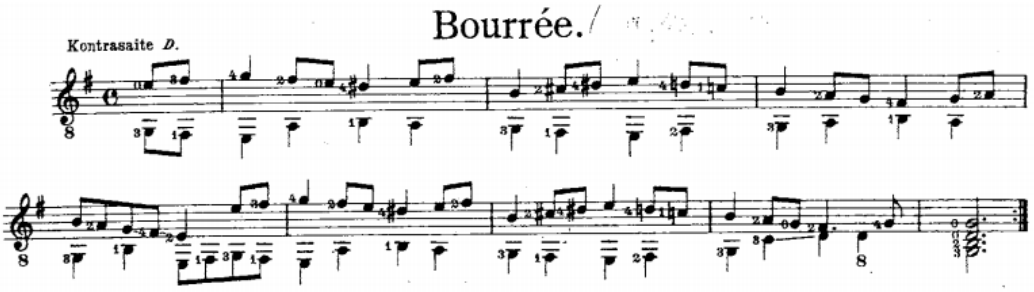
İkinci bölüm birinci bölümün tam tersi olmasa da, ilk bölümün genel yönü aşağı doğruyken, ikinci bölümün yönü ise yukarı doğrudur.

Şekil 35: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Bourreé I 50-57 Ölçüler

Bourree I'in ardından bourree II gelmektedir. İki bölüme ayrılmış olan bu dansın her bir bölümü tekrar edilmelidir ve bourree I tekrarları olmadan çalınmalıdır. Bu durum yine bir (A-B-A) formu oluşturmaktadır. Üç sesli olan bu dans, üçlü aralıklar halinde paralel bir hareketle devam ederken, devamında üçlü aralıkları altılı aralıkların takip etmesiyle bölüm son bulur.

Bach'ın bourree dansını kullandığı en meşhur eserlerinden biri de Lautenwerck için 1708-1717 yılları arasında bestelediği Lute Süit BWV 996'dır. (bkz. şekil 36). Klavsene benzeyen bu enstrumanın 18. yüzyıldan bugüne çok rastlanan bir örneği kalmadığı için süit, genellikle gitarda veya udda çalınır.

Şekil 36: J.S.Bach Lute Süiti BWV 996 Bourreé 1-8 Ölçüler

Gigue

Oldukça hızlı tempoda olan bu gigue, füg özelliklerini taşımaz ve iki sesli yapıdadır. Çoğunlukla bu sesler paralel olarak hareket eder. Her zamanki gibi iki bölüme ayrılan bu dansta her bir bölümün tekrarlanmasına ve ardından tamamının tekrar yapılmadan çalınmasına dikkat edilmelidir. Non-legato bir artikülasyonla icra edilmesi de özellikle önerilir.

Şekil 37: J.S.Bach İngiliz Süiti No.2 Gigue 1-12 Ölçüler

3.5.3. İngiliz Süit No.3 BWV 808 Sol Minör

Prelüd

Bu prelüd, 3/8'lik ölçü biçimine sahip, hızlı tempolu, değişmez bir 16'lık ritim yapısına sahip, oldukça güçlü ve coşkulu bir karaktere sahiptir.

Toplamda altı bölümden oluşan preüdün ilk kısmı olan A bölümünün kısa teması, altıncı ölçüde dominant bir doruğa ulaşan tonik – dominant akorların sürekli tekrarıyla meydana gelir. (bkz. şekil 38). Dominanta ulaştığımız bu güçlü girişin devamını, daha sakinleşmiş bir tavırla, inici beşli aralıkların takip ettiğini görürüz. Bu alçalma, bölümün devamı için, özellikle de B bölümünün ana motifi için önemli bir rol oynamaktadır.

Şekil 38: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Prelüd 1-12 ölçüler

33. ölçüde başlayan B bölümü, (bkz. şekil 39) daha zıt ve taklitçi bir karakterdedir. Sol el dominant minörde gelişirken, sağ el A bölümünün ana temasını hatırlatır. (bkz. şekil 40).

Şekil 39: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Prelüd 33-34 Ölçüler

Şekil 40: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Prelüd 35-46 Ölçüler

C bölümü ilgili majörde A bölümüne bir dönüştür ve 67 ile 99. ölçüler arasını kapsar.

B bölümü daha sonra bir modülasyonla D bölümünde gelişir. D bölümünde tema beşliler çemberi boyunca hareket eder ve 115 ve 117. Ölçülerde kısa bir stretto ile zirveye ulaşır.

E bölümü ise La minöre transpoze edilmiş B bölümüne döner ve mi bemol majörde biter.

A bölümüne pürüzsüz bir geçiş yapan bir dönüşüm ile prelüd sonlanır.

Bu bölümler net kadanslar ile belirtilmiştir. A ve B'nin iki ana teması tematik olarak güçlü bir şekilde ilişkilidir ve bölümlere ayrılmalarına rağmen, bölümün tamamının akışını bozmayacak niteliktedir.

Allemande

Orta hızda olan ve 4/4'lük ölçü biçiminde yazılmış allemande, her biri 12 ölçüden oluşan, tekrar edilmesi gereken iki parçaya bölünmüştür. Tema bas partisiyle başlar ve hemen ardından soprano onu takip eder. (bkz şekil 41) Bu örüntü bir süre tekrarlanır. Tema da artan kırık akor ve adım adım azalan bir sonuçtan oluşmak üzere iki motif içerir.

Şekil 41: J.S.Bach İngiliz Süiti Allemande 1-2- Ölçüler

Bu allemande oktavları bakımından ilgi çekicidir ve paralel hareket eden oktavlar bölüm için önemlidir.

Courante

Bu süitte allemande ve courante arasında hem ritmik hem de melodik olarak bariz belli bir motif ilişkisi bulunmaktadır. Bach'ın biyografisi ile tanınan Alman müzikolog Philipp Spitta, Bach'ın süitlerinde allemande ve courante'ın bir çift olduğunu ve bu ilişkilerin gözlem açısından önemli olduğunu belirtmiştir.

Courante, her zamanki gibi her biri 12 ölçüden oluşan ve tekrarlanması gereken iki bölüme ayrılmıştır.

Bach'ın tüm courante'larında olduğu gibi kayda değer bir ritmik yapı, uzunluk ve biçim açısından cümlelerin eşitsizliği söz konusudur. Sıklıkla, beklenmeyen noktalarda vurgular olur ve yine sıklıkla (bir kadansla bile olsa) bir cümlenin sonuna gelmiş gibi görünsek de böyle olmadığı anlaşılır ve cümle beklenmedik bir şekilde devam eder. Bu da genelde soprano partisindeki oktav atlamalarıyla gerçekleşir. (bkz. şekil 42).

Şekil 42: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Courante 1-16 Ölçüler

Sarabande

Bu sarabande iki eşit olmayan bölümden oluşur ve ikinci bölüm birincinin iki katı uzunluğundadır. Ayrıca karakter olarak da farklıdırlar. Birincisi tüm bölüm boyunca süren durak noktaları üzerine kurulmuş yavaş ve ağır armoni tarafından ilgi çeker. İlgili majörde (si bemol) bulunan ikinci kısım ise çok daha açık ve aydınlık bir modda, armonide daha çok hareketlilikle, birinci bölümde eksilen akorların kasvetli modundan yavaşça arınan bir şekilde başlar. Bazı edisyonlarda sarabande'ın devamında kabul edilmiş süslemeli versiyonları bulunur ve bazı icracılar tekrar yapmak yerine bunları çalmayı tercih ederler. (bkz. şekil 43-44)

Şekil 43: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Sarabande 1-5 Ölçüler

Şekil 44: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Les Agrements De La Meme Sarabande 1-4 Ölçüler

Gavotte I ve Gavotte II

İki zamanlı, hızlı bir Fransız dansı olan gavotte'lardan birincisi oldukça ünlüdür. İkinci gavotte ise ilkinin üç katı uzunluğunda olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Her cümle (bir tanesi hariç), iki ölçüden oluşur. (dört yarım). İstisna ikinci bölümün ortasında bulunmaktadır. Uzun bir cümle olarak duyulan bu bölüm ana motif üzerindedir ve bastaki sol notası üzerinde tekrarlanan trillerle ve mordanlarla eğlenceli küçük bir varyasyon oluşturmuştur. (bkz. şekil 45).

Şekil 45: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Gavotte I

İkinci gavotte (ya da musette), majör töndadır. Ancak kendinden önceki gavotte'un sıkıştırılmış versiyonu gibi görünür. Yine iki eşit olmayan bölümden oluşur. Orta seste basit bir eşlikle ve basta sürekli devam eden bir durak noktasıyla, dar ve sınırlı bir alandadır. (bkz. şekil 46). Gavotte I ile arasında belirgin bir karşıtlık vardır.

Şekil 46: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Gavotte II 1-8 Ölçüler

Gigue

12/8'lik ölçü biçiminde yazılmış üç sesli bir füg olarak karşımıza çıkan gigue, ikincisi birincisinden biraz daha uzun olan iki bölümden oluşur. Birinci bölümde, temanın üç girişiyle beraber ortaya çıkan sergiden sonra temanın bas ve soprano partilerindeki iki farklı girişle birlikte kısa bir gelişme kısmı bulunmaktadır. İkinci bölüm de aslında bir başka küçük füg olarak sayılır. Birinci bölümün evrimi olarak başlar fakat tam bir gigue tarzını yansıtarak zıt bir temayla başlar. Önce alto partisiyle başlayan temayı, sonra bas ve soprano partileri takip eder. Kısa bir gelişme bölümünün ardından birinci bölümün ana temasıyla birlikte gigue son bulur.

Şekil 47: J.S.Bach İngiliz Süiti No.3 Gigue 1-6 Ölçüler

3.5.4. İngiliz Süiti No.4 BWV 809 Fa Majör

Prelüd

Temelde iki sesli olan fakat zaman zaman üç sesli veya dört sesli olarak da karşımıza çıkan bu prelüd, kontrpuantal bir yapıya sahip olması ve konçertoya benzemesi sebebiyle yapı olarak oldukça özeldir. Yine birçok prelüd gibi bu prelüd'de (A-B-A) formunda yazılmıştır. Birinci kısım olan A, karmaşık olmayan ve olabildiğince az değişkenliğe uğrayan bir yapıya sahiptir. Neredeyse her altı ölçüde bir, bir kadansla belirtilmiş, tonik – dominant – tonik şeklinde süren basit bir armonik yapıya sahiptir.

Birinci tema iki motif içermektedir. İlk ölçüdeki 16'lık legato hareketi ve ikinci ölçüdeki noktalı ritimler bu iki motifi oluşturur. (bkz. şekil 48). Bazı edisyonlarda bu 16'lık motif, bir sonraki ölçünün ikinci sekizliğine, yani fa notasına bağlı olarak karşımıza çıkar. Alternatif olarak yine ikinci ölçüdeki tiz fa notasına olan bir atlama olarak da görülebilir. İki stilde kabul edilebilirdir.

Şekil 48: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Prelüd 1-3 Ölçüler

İkinci kısım olan B, bir gelişme bölümüdür. A bölümünden daha uzun, dinamik bir armoni yapısına sahip ve kendi içinde iki kısma ayrılabilen bir bölümdür.

Gelişmenin ikinci bölümü yine modülasyonlar ve çeşitli tonaliteler arasındaki geçişler ile ilgili oldukça zengin bir yapıdadır. La minör tonunda başlar (bkz. şekil 49-50) ve ana temanın motiflerinin versiyonlarını içerir. Son olarak A bölümünün tekrarlanmasıyla (A-B-A) yapısı tamamlanmış olur.

Şekil 49: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Prelüd 51. Ölçü

Şekil 50: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Prelüd 52-54 Ölçüler

Allemande

Eşit uzunlukta iki bölüme sahip bu allemande, belki de süitler arasındaki en sade allemande'dır. Kontrpuan oldukça basittir ve iki sesin temayı aralarında

değişmesiyle oluşur. İlk bölümün sonuna doğru 10. ölçüde göze çarpan artmış altılı bu bölümün ilgi çekici bir noktasıdır ve bizi dominanta götürerek bölümü sonlandırır. (bkz. şekil 51).

İkinci bölüm ise birincinin zıt bir çevrimi gibidir ve daha serbest bir varyasyonda ilerleyerek bölümü sonlandırır.

Şekil 51: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Allemande 10-12 Ölçüler

Courante

¾'lük ölçü biçiminde yazılmış bu bölüm, ritim ve süslemeler bakımından ilginç sayılabilecek bir bölümdür. Çoğu zaman vurgunun üçüncü vuruşta olması dinlerken bu ilginçliği doğrulayacak bir etken haline geliyor. Bölüm bir ölçülük kısa bir cümleyle başlar ve bu cümle alt ses tarafından hemen taklit edilerek dominanta ulaşır ve ilk kısım son bulur. (bkz. şekil 52).

İkinci bölüm ise biraz daha uzundur ve bölüm boyunca ilk bölüm üzerine daha serbest bir çeşitlemeyle ilerler.

Şekil 52: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Courante 1-8 Ölçüler

Sarabande

Güçlü akorlar ve uyumlu cümle geçişleriyle oldukça armonik bir yapıya sahip bu bölüm, alışılmış sarabande duygusallığını koral bir karakterle birleştirir.

Sarabande'ın ilk bölümünü dörder ölçülük iki cümle oluşturur. Daha uzun olan ikinci bölüm ise dörder ölçülük dört cümleden meydana gelir. Bölümdeki özellikle dikkat edilmesi gereken kısım ikinci cümlenin ikinci vuruşundaki eksilmiş duyulan armonidir çünkü ikinci bölümün ikinci ve üçüncü cümlelerine ilham olmuştur. (bkz. şekil 53).

Şekil 53: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Sarabande 1-10 ölçüler

Menüet I ve Menüet II

Orta hızda, üç zamanlı bir dans olan menüet, 17. ve 18. yüzyılın en yaygın danslarından biridir. 19. yüzyıla kadar uzanmış olan bu dans, sonat formunda yazılmış eserlerde dahi kendisine yer bulmuş tek danstır.

Menüet I, oldukça akıcı bir yapıya sahip, iki sesli polifonik bir bölümdür. Birinci vuruşta belirgin bir vurgu hissettiren dinç bir karaktere sahiptir. (bkz. şekil 54).

Şekil 54: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Meüet I 1-5 Ölçüler

Menüet II ise daha naif ve yumuşak bir havaya sahip genel yapısıyla Manüet I'den farklıdır. İki bölümden oluşur ve ikincisi birincisinin üç katı uzunluğundadır. Son sekiz ölçüsü ise aslında birinci bölümün tekrarıdır.

Bu yüzden bu bölüm de tam olarak bir (A-B-A) formundadır. Son olarak Menuet I yine tekrarlanır ve böylece ikisi daha da büyük bir (A-B-A) formu oluşturmuş olur.

Gigue

Çoğu zaman iki sesli olmasına rağmen üç sesli bir füg yapısında olan bu gigue, 12/8'liktir ve diğer gigue'ler gibi sabit bir ritme sahiptir. İki kısımdan oluşur ve ikinci kısmın teması birincinin çevrimidir. Tema kırık akor üçlemeleri üzerine başlamış ve bir oktav sıçraması ile son bulmuştur. Stretto bölümlerin de bulunduğu bu gigue, oldukça dinamik bir yapıya sahiptir.

Şekil 55: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Gigue 1-6 Ölçüler

Şekil 56: J.S.Bach İngiliz Süiti No.4 Gigue 25-32 Ölçüler

3.5.5. İngiliz Süit No.5 BWV 810 Mi Minör

Prelüd

Bu prelüd, temasında alto, soprano, tenor, bas olmak üzere dört girişi barındırmasına rağmen aslında üç sesli bir danstır ve (A-B-A) formundadır.

Alto partisinde başlayan ana tema kısa fakat oldukça baskın karakterdedir. Soprano ana temayı alırken oldukça zıt karakterli ve akıcı 16'lıklardan meydana gelen başka bir motifle devam eder. (bkz. şekil 57).

B bölümü ana temadan farklı karakterde cümleler ile başlar. Devamında ise A bölümündeki ana temanın soprano ve basta tekrar karşımıza çıktığını görürüz.

C bölümüne gelmemizi sağlayan yarım kadanstan sonra ise ana temaya geri dönerek A bölümü tekrarlanır ve bölüm son bulur. (bkz. şekil 58).

Şekil 57: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Prelüd 1-11 Ölçüler

Şekil 58: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Prelüd 117-118 Ölçüler

Allemande

Bach'ın süitlerinde her zaman olduğu gibi kontrpuan açısından zengin bir allemande'dır. Ana tema soprano partisinde başlar ve yine bas partisi onu takip eder ve ikinci ölçüdeki çıkıcı üçlü motif (mi-fa#-sol) üzerine kuruludur. (bkz. şekil 59).

İkinci kısım ise birinci kısmın serbest bir varyasyonu olarak karşımıza çıkar. İkinci ölçünün başındaki inici üçlü motif 13. ölçünün sopranosunda, 15. Ölçünün basında ve daha sonra 18. ölçünün sopranosunda yinelenmesiyle dikkat çeker. (bkz. şekil 60).

Şekil 59: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Allemande 1-2 Ölçüler

Şekil 60: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Allemande 13-18 Ölçüler

Courante

Temasının allemande'a olan benzerliği ile dikkat çeken bu courante, 3/2'lik ölçü biçiminde yazılmıştır. Vurguların zamanlarının değiştiği, sade olmayan bir ritim ile karşımıza çıkan bu bölüm yine her zamanki gibi iki bölüme ayrılmıştır ve sopranoda başlayan tema yine bas partisi tarafından taklit edilir. Birinci bölümün sonunda, esas tonalitenin üçüncü dereceye yönelirken bir anda dominanta geçmesi de bölümle ilgili dikkat çeken noktalardan birini oluşturur.

Şekil 61: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Courante 1-5 Ölçüler

Sarabande

Oldukça sakin ve basit bir melodiye sahip bu sarabande'ın ezgisi, bölümün neredeyse bir dans olduğunu unutturacak havadadır. Oldukça basit bir armoniye sahip bu bölüm, eşit olmayan iki kısımdan oluşur. İkinci kısım armonik ve melodik olarak daha gergin ve karmaşıktır. Bu gerilim 21. ve 22. ölçülerde zirveye ulaşır ve baştaki inici temaya basit bir dönüşle çözülür. (bkz. şekil 61).

Şekil 62: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Sarabande 19-24 Ölçüler

Passepied I ve Passepied II

Bu süitte sarabande ve gigue arasına iki passepied bölümü yerleştirilmiştir. Passepied'ler genelde 3/8'lik ölçü biçiminde olurlar ve menuet'ten çok daha hızlı bir tempoya sahiplerdir. Bu süitteki passepied'ler iki bölümden oluşur ve birinci bölümün ikinci bölümden sonra tekrar edilmesiyle tamamlanır. Tekrarlarla birlikte bakıldığında prelüd'ten sonraki en uzun bölüm haline gelir. Birinci passepied bir rondo formundadır ve ana tema sürekli tekrarlanır. B bölümü A bölümüyle aynı motif üzerine kuruludur fakat daha sakin bir ritmik yapıya sahiptir. İkinci passepied ise her biri tekrarlanan iki bölümden oluşmuştur ve üç sesli yapıdadır.

Şekil 63: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Passepied I 1-16 Ölçüler

Şekil 64: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Passepied II 1-9 Ölçüler

Gigue

Yine bir füg temasıyla karşımıza çıkan gigue bölümü, üç sesli yapıdadır ve hızlı tempodadır. Ana tema iki ve beşinci ölçüler arasındaki mi'den la diyeze kromatik bir iniş şeklinde görünür. (bkz. şekil 64) Bach'ta kromatik inişler genelde mutsuzluk ve ıstırap hissi yaratırken bu bölümde durum böyle olmamıştır. Gigue'in oldukça hızlı tempoda olması ve üç zamanlı vuruşa sahip olması, temanın karakterini güçlü ve güvenli kılmıştır. Eşit iki bölümden oluşan bu gigue'in ikinci bölümü birinci bölümün temasının ters çevrilmiş haliyle karşımıza çıkar ve majörde etkileyici bir koda ile bölüm son bulur.

Şekil 65: J.S.Bach İngiliz Süiti No.5 Gigue 1-5 Ölçüler

3.5.6. İngiliz Süit No.6 BWV 811 Re Minör

Prelüd

Süitler arasındaki en uzun prelüd olarak anılan bu bölüm eserin hemen başında gerçek temposunda başlamaması ve lento ve allegro olmak üzere iki farklı tempo barındırması yönüyle diğer prelüd'lerden farklı bir yapıdadır. Sonat formunda yazılan bu uzun prelüd, orta hızda, ciddi karakterde bir girişle başlar.

Lento bölümün tonikte, allegro bölümün ise dominantında başlamasıyla bölüm ikiye bölünmüştür. (bkz. şekil 65-66). Bir ve ikinci ölçüleri kapsayan bas partisindeki çıkıcı hareket (re-mi-fa), prelüdün tamamını kapsayan bir motif olarak karşımıza çıkar. Armonik olarak bu motifin ikinci notası üzerine kurulu eksilmiş yedili, bu ve sonraki bölümlerde sıkça tekrarlanmıştır. (bkz. şekil 65).

Şekil 66: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Prelüd 1-6 Ölçüler

Şekil 67: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Prelüd 37-40 Ölçüler

Allegro üç sesli uzun bir füg yapısındadır ve karakter olarak oldukça eğlenceli bir bölümdür. Diğer prelüd'lerde olduğu gibi A-B-A formunda üç parçaya bölünmüştür. Birinci bölüm çıkıcı altılı 16'lık notalarla ritmik bir temaya sahiptir. İlgili majöre ulaşılan noktada tema gelişerek devam eder ve soprano partisinde başlayan başka bir temayla ikinci bölüme ulaşır.

Allemande

Allemande, her zaman olduğu gibi tonik ve dominant seslerle başlamak üzere iki bölümden oluşur. Süitler arasında bu allemande, zengin bir kontrpuansal yapıya sahiptir. Bazılarında ikinci bölüm temanın bir kısmının çevrimi ile başlarken (örneğin no.2, no.4 ve no. 5) bu allemande, bu konuda özellikle kayda değerdir.

Şekil 68: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Allemande 1-4 Ölçüler

Courante

Her zamanki gibi tekrarlanması gereken iki eşit uzunlukta bölümlerden oluşan courante, armonik olarak iki dominant kutupta görünür; ilgili majör (Fa Majör) ve majör beşli (La Majör). (bkz. şekil 68)

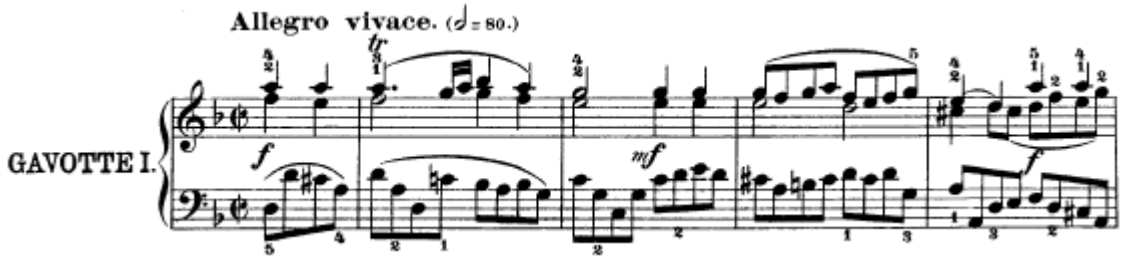

Şekil 69: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Courante 10-16 Ölçüler

Bach'ın courante'ları için oldukça tipik bir özellik olan süslemelerle zenginleştirilmiş, dinamik ve gergin karakter, bu courante'ta da yerini korur.

Gavotte I ve Gavotte II

İki adet gavotte bölümü barındıran bu süitte gavotte'lar aynı temaya sahip olmalarına rağmen biri re minör diğeri ise re majör olmak üzere iki farklı tonda yazılmıştır. İlk gavotte üç sesli, ikinci gavotte ise iki sesli yapıdadır ve her ikisi de sebare ölçü biçiminde yazılmıştır. Hiç karmaşık olmayan temaya bas partisinde birbirini takip eden sekizlik notalar eşlik eder. İki gavotte'ta icra edildikten sonra muhakkak birincisine tekrar dönülmeli ve eser öyle sonlandırılmalıdır.

Şekil 70: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Gavotte I 1-4 Ölçüler

Şekil 71: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Gavotte II 1-3 Ölçüler

Sesler arasındaki eşitliği sağlamak, ana melodi ile diğer sesler arasında öncelik farkını yaratarak dengeyi kurmak ve sopranoyu ön plana çıkararak eseri icra etmek, bu gavotte'lar için dikkat edilmesi gereken bir noktalardır.

Gigue

Bu gigue ile birlikte bu süit ve tüm seri tamamlanır. Bach'ın çoğu gigue'i gibi bu da üç sesli ve oldukça kontrpuansal yapıda, enerjik bir yapıya sahip bir bölümdür ve tema her ses tarafından fugato karakterinde yazılmıştır. İki bölümden oluşan gigue'in her bir bölümü kısa bir füg sayılabilir. Birinci bölümde tema, bütün bölümün motiflerini oluşturan çıkıcı beşliler ve inici altılılar barındırır ve uzun trillerin de temayı renklendirmesine izin verilir. İkinci yarı ise son sekiz ölçü hariç olmak üzere birincinin çevrimidir ve ayrıca eller de rolleri değişir. Sürekli tekrarlanan onaltılık üçlemeler sebebiyle güçlüklerle dolu bir final bölümü olmayı başarmış bu gigue'de, 12/16'lık olduğu halde çok hızlı çalınmaması, trillerin açık bir şekilde duyulmasını sağlayarak diğer sesler arasında kaybolmamasına dikkat edilmesi tavsiye niteliğindedir.

Şekil 72: J.S.Bach İngiliz Süit No.6 Gigue 1-6- Ölçüler

BÖLÜM IV

SONUÇ

Hazırlanmış olan bu tez çalışmasında Johann Sebastian Bach'ın hayatı, müziği, Barok Dönem'de süit formunun gelişimi ve İngiliz Süitler anlatılmıştır.

Süit'lerin detaylı incelenmesi sonucunda, bestecinin müziğininin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmak ve doğru icrasına katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

Bir eserin sadece notalarının doğru çalınmasının, doğru müziğin ortaya çıkmasına yetmeyeceği düşünülerek, bu çalışmanın ileride bu süitleri yorumlayacak piyanistler için faydalı bir kaynak olması amaçlanmıştır.

Ayrıca barok dönemin en büyük bestecisi olan Bach'ı daha iyi anlayabilmek için hakkındaki kaynaklar arttırılmalı ve daha çok araştırma yapılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Aktüze, İrkin. (2004). *Ansiklopedik Müzik Sözlüğü.* İstanbul: Pan Yayıncılık.

Büke, A. (2012). *Bach Yaşamı ve Eserleri.* İstanbul: Kabalcı Yayıncılık

Erickson, R. (2009). *The Worlds of Johann Sebastian Bach.* New York: Amadeus Press.

Feridunoğlu, L. (2004). *Müziğe Giden Yol*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Forkel, J. (1920). *Johann Sebastian Bach: His Life, Art, and Work* . Harcourt, Brace and Howe Publisher.

Griffiths, P. (1844). *Batı Müziğinin Kısa Tarihi.* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Gültek, B. *Klavsen ve Dünya Müziği Üzerine Bir Söyleşi, Doç. Dr. Barbara Maria Willi*

Gültek, B. (2007). *Piyano Bir Çalgının Biyografisi.* Ankara: Epilog Yayıncılık.

Karolyi, O. (1999). *Müziğe Giriş*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Kaygısız, M. (2004). *Müzik Tarihi*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Loon, H. (1996). *Johann Sebastian Bach Yaşamı ve Devri.* Ankara: Çark Kitabevi Yayınları.

Oransay, G. (1986). *Bach Kılavuzu.* İzmir: Küğ Yayını.

Say, A. (2010). *Müzik Ansiklopedisi* (Cilt 1). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, A. (2010). *Müzik Ansiklopedisi* (Cilt 2). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, A. (2005). *Müzik Sözlüğü.* Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Schulenberg, D. (2006). *The Keyboard Music of J.S. Bach* (Cilt Second Edition).

Routledge Taylor & Francis Group.

Tarcan, H. (1987). *Johann Sebastian Bach Üzerine Bir Çalışma.* İstanbul: Pan Yayıncılık.

Sözer, Vural. (2005). *Müzik Ansiklopedik Sözlük.* İstanbul: Remzi Kitabevi.